

25 éves a Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Park!

Ausztria sztyeppi nemzeti parkja huszonötödik születésnapját ünnepli. Burgenland tartomány és az Osztrák Köztársaság 1993 tavaszán a nemzeti park megalapításával jelentős lépést tett a nagy kiterjedésű védett területek kialakítása irányába.

A Fertő tó nádasa és a Hanság síklápjai között a nedves réteken, szikes tavak mentén és a Fertőzug legelőin öt éves tervezési időszakot követően jött létre az első határon átnyúló nemzeti park a Fertő–Hanság Nemzeti Parkkal karöltve. Példamutató együttműködésükért a két park a tízéves évforduló alkalmából Európában elsőként az EUOPARC

szövetség kitüntetésében részesült. Még jelentősebb eseménynek számított, amikor 1994-ben az IUCN a Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Parkot a védett területeket osztályozó rendszerének II-es kategóriájába (nemzeti park) sorolta, mely Ausztriában szintén először fordult elő. Időközben már mind a hat osztrák nemzeti park

nemzetközileg elismertté vált. A lakosság általi elfogadottságára a Fertőzugban könnyű választ adni: közel tízezer hektár védett terület több mint ezer család tulajdonát képezi, akik területük parlagon hagyásáért éves szinten pénzügyi kárpótlásban részesülnek a nemzeti park költségvetéséből. Ezen túlmenően a nemzeti park a helyi turizmus legmeghatározóbb márkájává nőtte ki magát, mely első sorban nemzetközi látogatókat vonz tavasszal és ősszel a térségbe. Az Európa egyik legjobb madármegfigyelő desztinációja „minősítést” a nemzeti park a megfelelő infrastruktúrának és a széles körű, egész éves programkínálatnak köszönhetően nyerte el. Európa „ablaka Ázsia felé”, továbbá az Alpok és a síkvidék közti átmenetre

Szikes tavak, mint a Lange Lacke és a Wörthenlacke határozzák meg a táj arculatát.

A nemzeti park számtalan madárfaj élőhelye – itt épp egy búbos riaszt fel egy kanalasgémet.

jellemző fajgazdasága miatt kimondottan attraktív célpont szakértők és tudósok körében, a képzési tevékenységek szintén jelentősen hozzájárulnak az ökoturisztikai sikerhez.

A nemzeti park a – szintén határon átnyúló – UNESCO világörökségi, Ramsari és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelésére

vonatkozó feladatainak szabású legeltetési programmal tesz eleget. Számos regionális partnerrel együttműködve így az értékes kultúrtáj „nyitva marad”, és őshonos használlatok tartásával megőrzésre kerül a pannon kulturális örökség. A Neusiedler See – Seewinkel Nemzeti Park nemzetközi kritériumok alapján történő

továbbfejlesztése biztosítva van – nemcsak a tartomány és a szövetség által biztosított pénzügyi források, hanem a projektekkel kapcsolatos EU-s támogatások és a telektulajdonosokkal kötött hosszú távú szerződések által is: a közelmúltban Illmic (Illmitz) térségében sikerült egy újabb 100 hektáros terület bevonásáról megállapodni.

Pannon Bird Experience 2018

TÚRÁK, ELŐADÁSOK, WORKSHOPOK, VÁSÁR PROFIKNAK ÉS LAIKUSOKNAK: A kilencedik alkalommal megrendezésre kerülő BEX (madármegfigyelési szakmai konferencia és vásár) rendkívül változatos programjaival várja a természet iránt érdeklődő közönséget: a laikus madarászokat, akik profi ornitológusokkal találkozhatnak, a hobbi természetfotósokat, akik iránymutatást kapnak az elkötelezett természetvédektől. Lesznek kirándulások, túrák Kelet-Ausztria és a szomszédos országok

tájaira, de visszavárják a külföldi törzsvendégeket, az érdeklődő fiatalokat, nemzeti parkok munkatársait és a legkisebbeket is, akiknek izgalmas gyerekprogramokat kínálnak.

A BEX idején rendezvény-sorozata egy évforduló megünneplésével kezdődik, ugyanis a Nationalpark Neusiedler See – Seewinkel idén ünnepli alapításának 25. évfordulóját. 2018. április 13-án, pénteken Podersdorfban veszi kezdetét az ünnepi rendezvénysorozat.

Reméljük, hogy az idő kegyes lesz hozzánk a BEX

hetében, április 14–22. között, és nem kell a tavalyi év késő téli időjárásai körülményeihez alkalmazkodnia a rendezvénynek és a résztvevőknek.

A túrák, előadások és workshopok színes programjaira már sokan jelentkeztek. A vásár hétvégéje különleges eseménnyel várja vendégeit, ahol három szerző is bemutatja új könyvét.

Kiállítók

Tavaly óta a BEX egyedülálló szakirodalom-kínálattal várja a látogatókat. A világ legszebb hobbjai számára

a madárhatározó könyvek ugyanolyan nélkülözhetetlenek, mint a legjobb szakértők által írt monográfiák vagy útikönyvek.

Hogyan lehet odajutni és miként lehet ezt a csodálatos ökoszisztémát hosszú távon megőrizni – az információs központban tett séta során magunk is megtapasztalhatjuk mindezt. Aki a Fertőzug szélviszonyait ismeri, az tudja, hogy mennyire fontos egy jó terepi öltözet, és aki kitartóan figyeli a madarakat, tudja, hogy hosszú távon a kiváló minőségű távcsövek elengedhetetlenek

– a gyártók ezeket a minőségi termékeket mutatják be az érdeklődők számára.

Az Illmicen 2018. április 20–22. között megrendezendő vásár házigazdája az osztrák BirdLife, a természetvédelmi szövetség, az osztrák nemzeti parkok és a burgenlandi natúrparkok, valamint együttműködő partnerük a Neusiedler See Turisztikai Szervezet.

A látogatók építő jellegű visszajelzéseinek köszönhetően a programok és a kiállítók összetétele folyamatosan fejlődött. Bár a BEX önmagában kicsi, de tavaszi

ereje friss lendületet hoz minden évben a Fertőzugba.

Több szempontból is érdemes egy túra vagy előadás előtt, illetve után körbenézni a vásáron, hogy egy jót beszéljessünk a kiállítókkal vagy más látogatókkal. A résztvevők megvendégeléséről a regionális gasztronómiai szolgáltatók gondoskodnak.

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

A rendezvény honlapján:
www.birdexperience.org
vagy érdeklődjön a
+43 2175 3442 telefonon.

Interreg
Austria–Hungary

European Union – European Regional Development Fund

PaNaNet+

Készült az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Program - ATHU003 számú - PaNaNet+ rövidcímű projekt keretében. A PaNaNet+ projekt az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával valósul meg.

Egy álom valóra válik

15 év után új, méltó helyet kap az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

ŐRISZENTPÉTEREN A SISKASZER TELEPÜLÉS-RÉSZ NEVE AZ ELMÚLT 15 ÉVBEN ÖSSZEFORRT A NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG KÖZPONTJÁVAL. – Itt alapították meg 2002-ben a nemzeti parkot, és azt követően itt, a Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontban kezdte meg a munkát az igazgatóság maroknyi, tizenkét fős csapata. Az eredetileg natúrparki központnak szánt épületegyüttest rövidesen kinőtte a szervezet: a dolgozói létszám emelkedésével

egyre szűkösebb lett a hely, egy-egy apró irodában négy-öt ember zsúfolódott össze.

A tarthatatlan helyzeten azonban folyamatosan igyekeztünk javítani. Bízva a jövőbeli lehetőségekben, az önkormányzattól megvásároltuk az egykori Őri Fogadó telkét Őriszentpéter Városzeren, és megterveztetünk rá egy új irodaépületet. Amikor pedig megkezdődött a 2014–20-as európai uniós fejlesztési időszak tervezése, látva a pályázati lehetőségek alakulását, komplex

projekttervet állítottunk össze, amelynek központi eleme a megtervezett épület megvalósítását célozta.

Natura 2000 bemutató hálózat létrehozása

Igazgatóságunk működési területén 14 úgynevezett Natura 2000 terület található. Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmének keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését, és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetű fenntartásához, illetve helyreállításához. A tizen-négy terület védendő értékeiről mindezidáig a lakosság, a területeket használó, fenntartó gazdák és az oda látogatók csak közvetve tudtak információhoz jutni.

Ezen a helyzeten kívántunk változtatni fejlesztésünkkel, amely a Natura 2000 területeinket bemutató hálózat létrehozásával

Az új Natura 2000 Látogatóközpont egyben az igazgatóság székháza is lesz.

kapcsolja össze. A hálózat információs pontjait az egyes területek központi fekvésű településein, azok közösségi szolgáltató tereiben (művelődési házak) alakítottuk ki. A települések vezetésével való megállapodásunk alapján minden helyszínen egy-egy interaktív információs tornyot helyeztünk el. A tornyokon az adott Natura 2000 területre vonatkozó konkrét információk

olvashatók, különös tekintettel a terület hálózatba való bekerülésének indokául szolgáló élőlényekre és élőhelyekre, valamint a megőrzésük érdekében szükséges kezelési tevékenységekre. Az információs tornyok abban is különlegesek, hogy rajtuk igyekeztünk megjeleníteni egy-egy, az adott terület fenntartásában tevékenyen részt vevő gazdálkodót, az onnan származó

terméket vagy szolgáltatást. Így próbáljuk hangsúlyozni a természet ezen darabjainak ökoszisztéma szolgáltatásait és a belőlük élő közösségek jelentőségét. A tornyok alsó részében számítógép és hozzá kapcsolódó monitor található, amelyen a helyes gazdálkodási gyakorlattal, igazgatóságunk tevékenységével kapcsolatos ismeretterjesztő rövidfilmek nézhetők meg.

A természeti értékeket látványos kiállítás mutatja be.

TÖBB MINT 400 GYERMEK FEDEZTE FEL A GESCHRIEBENSTEIN – ÍROTT-KŐ NATÚRPARKOT. – A Regionalmanagement Burgenland szervezésében második alkalommal kerültek megrendezésre a natúrparki napok a „PaNaNet+” projekt keretében. A rendezvény során több mint 400 gyermek, köztük 14 natúrparki iskola diákjai, 2 natúrparki óvoda növendékei, valamint egy magyar általános iskola diákjai fedezték fel a Geschriebenstein (Írott-kő) Natúrpark különlegességeit. Lehetett szó akár denevérekről, énekesmadarokról vagy régi mesterségekről, a gyerekek nagy lelkesedéssel vettek részt a programokon. Július 12-én és 13-án

az iskolavezetők, pedagógusok, valamint a burgenlandi natúrparki iskolák csoportjai meghívást kaptak, hogy eltöltsenek egy napot a natúrparkban és így jobban megismerjék azt. Erre a Burgenlandi Pedagógiai Főiskolával együttműködésben kialakított új oktatási módszerre évente egyszer kerül sor a hat burgenlandi natúrpark egyikében.

A natúrpark túravezetői a diákok számára tájékoztatást, illetve ismeretszerzési lehetőséget és napi szinten 12 natúrpark-specifikus élményprogramot kínáltak, valamint a pedagógusok számára elegendő időt biztosítottak a kollégákkal folytatott tapasztalatcserére. A közös ebéd minden nap összehozta az összes iskolai csoportot,

pedagógust, natúrparki dolgozót és túravezetőt egymással. A rendezvényt mag. Heinz Josef Zitz, a tartományi iskolatanács hivatalvezető elnöke, dr. Klaus Novak (Burgenlandi Pedagógiai Főiskola), dr. Harald Ladich (Regionalmanagement Burgenland) és Christian Vlasich (Natúrpark) nyitotta meg az első napon.

A natúrparki napok célja az új ötletek fejlesztése a natúrpark egyesületekkel, vezetőkkel és községekkel együttműködésben, a tapasztalatok cseréje és az egymástól való tanulás. A természetvédelem a kommunikáción alapszik, ezért is olyan fontos a natúrparkok számára, hogy minél több embert érjenek el és tudjanak bevonni.

Új vízi turisztikai programlehetőségek a Mura mentén

A PaNaNet+ projekt egyik kiemelt célkitűzése, hogy az osztrák–magyar határtérség egyedülállóan változatos élőhelyein új ökoturisztikai programokat, termékeket fejlesszen ki, illetve annak népszerűsítését a hálózat egészén át biztosítsa.

A projektterv legdélebbi védett területe a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósághoz tartozó Mura Menti Tájvédelmi Körzet. Mivel itt a Mura folyó és ártere a magyar–horvát határt képezi, ezért évtizedeken keresztül csak nehezen volt megközelíthető a természetkedvelők,

vízi turisták számára. Horvátország EU-csatlakozása gyökeres változást hozott az érintetlen természeti környezet bemutathatóságában. Az új helyzetben a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a helyi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel és turisztikai szolgáltatókkal együttműködésben

megkezdte kínálatfejlesztési programját. Első lépésként a PaNaNet projektben Muraszemenyén csónakház épült, ami a vízi túrák kiindulási pontja, illetve háromfős kenukat szereztek be. A projekt folytatásában vízi turisztikai helyzetfeltárás és termékfejlesztés történik, aminek eredményeként az egyes célcsoportokra szabott kombinált túrák készülnek el.

A desztináció vízi túrázóik és a térségi lakosság körében való népszerűsítésére, a termék bevezetésére vízi fesztivált szerveznek. Mivel a folyó gyors sodrású és veszélyes víz, így a túrák biztonságos lebonyolításához túravezetőket képeznek ki nemzetközi sztenderdek alapján. A nemzeti park törekvései és tevékenységei által a Mura folyó és térsége néhány éven belül bekerülhet a nemzeti és nemzetközi vízi turisztikai célpontok sorába.

A vadregényes Mura határfolyó, emiatt eddig nehezen megközelíthető célpont volt a vízi turisták számára.

Új kiállítás várja a látogatókat Lászlómajorban

Új, a PaNaNet+ projekt keretében megvalósult kiállítás nyitja meg kapuit a Fertő–Hanság Nemzeti Park bemutató majorságában. Az interaktív beltéri kiállítás a nyugat-pannoniai régió néhány jellegzetes élőhelyének élővilágát mutatja be.

A teret a feldolgozott tartalom hat kisebb részre tagolja: az érdeklődő betekintést nyerhet a nádas, a szikes tavak és szikes puszták, a mocsár- és láprétek,

valamint a vízpartközeli erdők világába.

A terület természeti értékein túl a kiállítás egy régi mesterséget is bemutat: a látogatótérben berendezett kovácsműhely hajdani eszközei szintén kézzelfogható élménnyel szolgálnak.

A bemutatótér kialakítása során fontos szempont volt, hogy minél több újszerű, figyelemfelkeltő elemmel találkozzon a látogató, melyek az élményszerű ismeretszerzést biztosítják. A színes, interaktív információs táblák, mozgatható, megtapintható elemek, a látványos installációk, játékok és grafikák arra ösztönzik az érdeklődőt,

hogy a bemutatott témák megismerése során egyidejűleg minél több érzékszervét használja. Az egyes tartalmak feldolgozási módja lehetővé teszi, hogy minden korosztály érdekes információkhoz jusson, s a fogyatékkal élők számára is lehetségessé váljon az élmény alapú ismeretszerzés.

Bár az egyes kisebb terek más-más élőhely értékeit mutatják be, a kiállítás egy-egy a különböző ismétlődő elemek és megjelenítési módok révén mégis biztosított: a látogatóterek ablakfelületeit minden esetben az adott élőhelyhez köthető színes grafika fedi, mely a rajta átszűrődő fény révén

A kiállítóhelyen a falakon található interaktív táblák mellett a térben elhelyezett mozgó - mozgatható eszközök segítik az adott téma játékos formában való bemutatását.

olyan hatást kelt, mintha a látogató maga is jelen lenne az adott élőhely világában.

Minden téma esetében visszatérő elem az ablakok felett elhelyezkedő grafika is, mely egy-egy jellemző, érdekes faj egyedfejlődését mutatja be.

A tervezés során természetesen a legkisebbekre is gondoltak: a számukra is elérhető magasságban elhelyezett színes, elmozdítható elemek játékos formában ismertetik meg őket egy-egy érdekességgel. Az interaktív

kiállításához kapcsolódva helyet kapott az épületben egy foglalkoztató tér is, mely

alkalmas akár játékos, akár kreatív kézműves foglalkozások lebonyolítására.

A szikes tavak jellemző madárfajai az életmóddal és a táplálkozással összefüggő jellegzetes csőrformákkal rendelkeznek, melyeket mozgatható makettekkel is meg lehet ismerni.

A 2012 óta működő bemutatóhely új kiállításának az egykori kovácsműhely helyén kialakított felújított épületrész ad helyet.

WeCon – a projekt, melyben összekötjük a vizeket

A sebes áramlású, oxigénben gazdag vízfolyások páratlan élővilágnak adnak otthont.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság vezetésével két magyar és két osztrák partner fogott össze a Rába folyó vízgyűjtő területén található egyedülállóan gazdag élővilág megőrzésének érdekében.

Az Őrségi, a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, az Ilmitzi Biológiai Állomás és az Osztrák Természetvédelmi Szövetség Stájerországi Csoportja közösen kutatja a határon átnyúló vízfolyások veszélyeztetett élőhelyeit, védett állatfajait és az élővilágot veszélyeztető özönfajokat és emberi beavatkozásokat. A kutatások alapján

megtervezik a vizes ökológiai hálózatok hatékony természetvédelmi kezelését, melynek részeként szemléletformáló tevékenységet végeznek a lakosság körében.

A projekt keretében összesen 10 élőhelyet, 35 állatfajt és 25 özönfajt mérnek fel egységes módszerek alapján, közel 44 ezer hektáron. Az így létrehozott

adatbázis segítségével elkészül a vízgyűjtő természeti értékkatasztere, amely rangsorolja a különböző területeket az ott előforduló élőhelyek állapota, a védett fajok állománya és az özönfajok jelenléte alapján.

Megtudjuk, melyek a legértékesebb területek, amelyek megőrzése elsőbbséget élvez, és melyek

A Rába folyó még mindig szabadon kanyarog és ezzel számos élőhelyet teremt.

azok, amelyeken más, például gazdasági érdekeket is figyelembe kell venni. Az értékkatasztert a tervezett árvízvédelmi beavatkozásokkal összevetve megkeressük azokat a megoldásokat, amelyek révén az árvízi károk megelőzhetőek a természeti értékek károsodása nélkül is.

A folyók és patakok összekötik a két országot, és ökológiai folyosóként szolgálhatnak a védett fajok számára. Hogy ezen

funkciójuk ténylegesen működjön, egységes kezelési koncepciót dolgoznak ki a magyar és osztrák szakemberek a határon átnyúló vízfolyásokra. A vizek azonban a más kontinensekről behurcolt özönfajokat is terjesztik, amelyek visszaszorítására szintén közös intézkedési terv készül.

A Rábát, a Pinkát és a Répécet erőművek duzzasztógátjai szabdalják fel, alakítják át és állják útját a halak vándorlásának.

Ökológiai kutatásaink fényt derítenek arra, hogyan lehet ezen emberi beavatkozások természetkárosító hatásait mérsékelni.

A vízi élővilág megőrzése hosszú távon a társadalom kezében van, ezért a projekt nagy hangsúlyt fektet a jövő generációinak szemléletformálására is.

Pannon természeti élménynapok

A tavasz a pannon természeti élménynapokkal köszönt be a Nyugat-Dunántúlra és Burgenlandba. 75 természeti élményprogram közül választhatnak az érdeklődők, amelyből 18 túrát Magyarországon, 58-at pedig Ausztriában rendeznek meg 2018. április 27–28. között.

Éjszakai kalandok a természetben – ez a mottója a 2018-as év természeti élménynapjainak, ahol a szürkület és az éjszaka csodáié a főszerep, legyen az a földön, a levegőben vagy a vízben. Lesznek

holdfénytúrák, éjszaka aktív állatok megfigyelése, csillagnézés és még sok más kihagyhatatlan program. Aki pedig esetleg fél a denevérektől vagy az éjszaka aktív életet élő állatok valamelyikétől, az sok más különleges program közül válogathat kedvére: megfigyelheti a hódokat egy kenutúra során vagy gyönyörködhet a Fertő tó nádasának sokszínű madárvilágában, de kerékpárra is pattanhat és élvezheti a határtalan Nyugat-Pannónia tavaszi tájait.

Április 28. a családok napja, amikor a család aprajagyja és a barátok együtt fedezhetik fel a körülöttük lélegző természetet.

Ausztriában a Lánzséri-hegység Natúrpark túravezetői visszarepítenek

bennünket a kelták világába, Léka várában a denevérek éjszakáján mindent megtudhatunk a bőregekről. Az ORF családi természeti élménynapjai különböző helyszíneken zajlanak, a Rába Natúrparkban ide-oda utazhatunk a játékos és tudományos állomások között.

Magyarországon a Lajta-folyón vízi csúszdákon kenukkal ereszkedhetünk le a régió legnagyobb természet-tudományi élményközpontjához, a mosonmagyaróvári Futurához, Pityerszeren az őrségi népi műemlék együttesnél

eurázsiai vadlovakkal és az európai bölényekkel barátkozhatunk, a Mura völgyében ártéri erdőket és lefűződött holtágakat fedezhetnek fel a családok.

A pannon természeti élménynapok leg-

foglalkozásokra és egyéb programokra.

Kérjük, regisztráljon a programokra a www.termeszetiellenynapok.com oldalon. Itt további információkat talál a találkozók

helyekről és az árakról.

Regisztrációja segíti a szervezőket abban, hogy a programot színvonalasan, a vendégek igényeihez igazítva tudják előkészíteni és megvalósítani.

Felejtethetetlen élményeket kíván a pannon természeti élménynapokon a Burgenland Tourismus és együttműködő partnerei.

MEGHOSSZABBÍTÁS

Hosszabbítsa meg kedvére a pannon természeti élménynapok programját 2018. május 1-ig a www.termeszetiellenynapok.com oldalon.

Fogyatékkal élőkkel túrázhatunk

Speciális kerékpárokat szerzett be a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

Újdonságként speciális, kerekesszékekkel ellátott kerékpárokat kölcsönöz díjtalanul a Fertő–Hanság Nemzeti Park azoknak a családoknak, akik mozgáskorlátozottként önállóan vagy fogyatékos gyermekkel közösen szeretnének természetközeli túrát tenni.

– A Fertő–Hanság Nemzeti Park vezetése segít azokon a családokon, ahol fogyatékos vagy mozgáskorlátozott családtag él. Az ő esetükben nehezen vagy épp sehogy sem lehetett közösen kirándulni a nemzeti park területén, ahol pedig sok-sok természetközeli élmény vár mindenki számára. Ezen a helyzeten változtatunk most április 15-től – mondta Fersch

A díjtalanul igénybe vehető speciális kerékpárok a Sarród határában lévő lászlómajori látogatóközpontban és a hegykői Tornácos Panziónál kölcsönözhetők ki.

Attila, a nemzeti park pályázatkezelési osztályának vezetője. – Az Interreg V-A AT-HU Program – PaNaNet+ projektjének

keretében lehetőség nyílt arra, hogy speciális bicikliket szerezzen be az igazgatóság. A tíz kerékpárból hét kerekesszékes, amelybe

a mozgáskorlátozott vagy más fogyatékkal élő családtagot ültethetnek be. További három különleges, kerekesszékes bicikli olyan

felőttnek áll majd rendelkezésre, aki maga is képes annak hajtására, s így tudja kísérni a családot a túrák alkalmával.

A díjtalanul igénybe vehető speciális kerékpárok a Sarród határában lévő lászlómajori látogatóközpontban és a hegykői Tornácos Panziónál kölcsönözhetők ki. Azért, hogy tervezni lehessen használatukat, az érdeklődőknek előzetes regisztrációra van szükségük Lászlómajor esetében a laszlomajor@fhnp.kvvm.hu e-mail címen, illetve a 99/371-692-es telefonszámon, míg a hegykői Tornácos Panziónál az info@tornacos.hu e-mail címen és a 99/540-200-as telefonszámon. A jelentkezők választ kapnak arról, hogy van-e, s ha nincs, mikor lesz számukra legközelebb szabad speciális kerékpár – tájékoztatott Fersch Attila. – Az április 15-től október 15-ig tartó időszakban a lászlómajori látogatóközpontban 9–16 óráig, a hegykői állomás helyen 9–17 óráig lehet kikölcsönözni a kerekesszékes kerékpárokat.

TERMÉSZETVÉDELMI ZSEBSZÓTÁR

Fokozottan védett terület:

a természet védelme miatt kiemelkedően fontos, veszélyeztetett értékek megőrzését szolgáló területek. Ilyen helyekre a belépés hatósági engedélyhez kötött, ennek hiányában pénzbüntetés kiszabására kerülhet sor.

Natura 2000 terület: az Európai Unió két jogszabálya – Élőhelyvédelmi Irányelv és Madárvédelmi Irányelv – szerint kijelölt védett terület, ahol a jelölt fajok és/vagy élőhelyek veszélyeztetése, károsítása tiltott. Más tekintetben nincs korlátozás.

Helyi védett terület:

az illetékes település önkormányzata által védetté nyilvánított terület. A hatósági jogköröket a jegyző gyakorolja.

Inváziós faj:

olyan állat vagy növény, amely nem őshonos hazánkban. Véletlen behurcolással vagy szándékos betelepítéssel kerülhetnek be, és természetes ellenségek híján gyakran gyorsan és hatalmas számban képesek elterjedni és károkat okozni.

Urbanizálódó fajok:

egyes vadon élő állatok képesek alkalmazkodni az ember által lakott területek zavaró hatásaihoz (pl. közlekedés, zaj stb.) és egyben kihasználni azok előnyeit (pl. ragadozók hiánya, kiegyenlítettebb klíma, táplálék). Az együttélés kockázatot jelenthet mindkét fél számára.

KÓCSAGTOLL

9435 Sarród, Rév-Kócsagvár Pf.: 4. Tel.: 99/537-620, 537-622 Fax: 99/537-621, fhnp@fhnp.kvvm.hu • www.ferto-hansag.hu
7142 Illmic, Hauswiese, Tel.: 02175/3442, info@nationalpark-neusiedlersee-seewinkel.at • www.nationalpark-neusiedlersee-seewinkel.at

2018. TAVASZ

A vándorsólyom az év madara

Tudták, hogy a vándorsólyom a leggyorsabb állat a Földön? És azt, hogy az embernek „sikerült” majdnem teljesen kipusztítania? A természetvédelem óriási sikere, hogy húsz éve újra költ a Kárpát-medencében. 1997-ben egyetlen vándorsólyom párt regisztráltak, 2017-ben 64 párról és 102 fiókáról számoltak be az ornitológusok. Ezt a két évtizednyi munkát ismerte el a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, amikor 2018-at a vándorsólyom évének nyilvánította.

Évtizedek óta tudjuk, hogy a DDT nevű rovarirtó nem csak az ízeltlábúakat, hanem a rájuk vadászó sólymokat is kipusztította. Persze a vándorsólymok fészkeit az ember is gyakorta fosztogatta, az egyik legjobban tanítható ragadozó- és bemutatómadarat nevelhetik belőle a solymászok.

Ma már nemcsak figyelik a nálunk fészkelő

párokat, hanem védik a fészkelőhelyek nyugalmát, megpróbálják kiküszöbölni a közép feszültségű vezetékek végzetes következményeit, nyomon követik a szaporulatot és az utódok sorsát. Ennek is köszönhető, hogy sokkal többet tudunk már erről a fajról, mint elődeink.

A vándorsólyom érdemeit régóta becsüli az emberiség: mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy ez a madár az egyik leggyakoribb címerállat. Évszázadok óta az erő, az ügyesség és a rátermettség jelképe, betanítva az egyik legeredményesebb vadász.

Jelentősége a lőfegyverek

Vácz Miklós őrszolgálatvezető a Föld leggyorsabb madarával.

A vándorsólymot a kipusztulás széléről mentették meg a szakemberek. Ma már nemcsak figyelik a nálunk fészkelő párokat, hanem védik a fészkelőhelyek nyugalmát.

elterjedésével csökkent (a '70-es évektől nálunk nem is lehetett sólymot tartani), a sikeres mesterséges szaporítás megjelenésével azonban feloldották ezt a tilalmat. Szakértő vezetővel – és betartva a kellő óvintézkedéseket – mi magunk

is láthatunk már vándorsólymot a Kárpát-medencében. Főleg vadászat közben: páratlan látvány!

A kár 320–350 km/óra sebességre is képes, amikor éppen lecsap a zsákmányra.

Hossza 38–51 centiméter, szárnyának fesztávolsága azonban akár a 100–113

centimétert is elérheti. Persze zuhanórepülés közben ez nem látható: ilyenkor olyan áramvonalas testhelyzetet vesz fel a madár, hogy a legkisebb közegellenállás mellett a legnagyobb gyorsulást érhesse el. Legszívesebben repülő madarakra vadászik: apró énekesmadarakat, városjárta verebeket akár nagyobb testű gémekeket eszik. Táplálékban és lakóhely tekintetében nem válogatós – saját fészket nemigen épít, a tojásokat bármilyen magas helyen lerakhatja, gyakori „lakó” a nagyvárosok beton- vagy üvegpalatáinak magaslatain. Igazi világpolgár, aki mindenütt otthon érzi magát. Jóformán csak az Antarktiszon, az esőerdőkben és a sivatagokban nem lelni nyomát, szinte az összes földrészen jelen van. Persze a Fertő-tájon is.

A sarródi Kócsagvár szomszédságában február végén engedtek szabadon egy vándorsólyom tojót. A madarat egy környékbeli faluból hozták be a természetvédelemhez, ahol Vácz Miklós őrszolgálatvezető (aki maga is solymász!) „szárnyai” alá vette az elgyötört jószágot, táplálta és erősítette. A szakértő gondoskodásnak hála pár hét múlva már ismét röpképes volt a madár, így a Fertő-Hanság Nemzeti Park munkatársai jeladót helyeztek a hátára, és tucatnyi madárbarát szempár jelenlétében újra szabadon engedték a vándorsólyom lányt. Röptét azóta is nyomon követik: egyelőre jobbára a Fertő környékén várja a tavaszt. A beérkező adatok fontos információt adnak e hazánkban fokozottan védett ragadozó szokásairól, amit a fajvédelmi programban tudnak hasznosítani a szakemberek.

Tüdőfű, rettegőfű, tubavirág – a kornistárnics kitárulkozása

Szoros küzdelemben, de végül megnyerte! A 2018-as „év vadvirága” cím befutója a kornistárnics lett (36%), fej-fej mellett maga mögé utasítva az ugyancsak népszerű fehér tündérrózsát (35%) és az apró nősziromot (29%).

Az év vadvirágára 2010 óta szavazhatunk. A mozgalom annak idején magánkezdemenyezésnek indult, és mivel nagyon hamar népszerű és sikeres lett, 2015 óta már „intézményesült” az alapítók szándéka – azóta a Magyar Természettudományi Múzeum szervezi a szavazást és segíti a vadvirágok népszerűsítését. Általában védett vagy különösen közkedvelt fajokat jelölnek: tavaly a hóvirág, 2016-ban a mocsári kockásliliom nyerte el a címet – és az ezzel járó kitüntető figyelmet. Mert hát ez a cél. Hogy odafigyeljünk azokra a virágos növényekre, amelyek még szó szerint a lábunk előtt hevernek. Hogy megismerjük, megszeressük és megvédjük azokat. Mi is büszkéek vagyunk rá, hogy az idei díjazott, a kornistárnics a Fertő-tájon is

CSUKÁS ISTVÁN: VIRÁGMONDÓKA (RÉSZLET)

Lélegzik a tüdőfű,
közben mereng ő,
lélegzéshez legjobb a
hegyilevegő!

Kigyószisz felsziszeg:
ó egek, ó vizek!
Kornistárnics recseg-ropog:
hol vannak a bombardonok?

Kornistárnics és a veszélyeztetett hangyaboglárka, melynek kikelő hernyóját a hangyák etetik tovább.

honos vadvirág. Bár itt is sokan a népszerű néven ismerik és „tüdőfűnek” hívják. Mindebből azonnal sejthető, hogy gyógynövényről van szó. A „tüdőtárnics” gyökerét hosszú időn keresztül a pestis és a tüdőbaj gyógyítására használták.

Ma már nem javasolt ez a gyógymód. A kornistárnics 1982 óta Magyarországon is védett növény, eszmei értéke tízezer forint.

Magyarországon is többfelé honos növény, hiszen a kiszáradó lápréteken, az erdei fenyvesekben, hegyi

réteken és a gesztenyésekben is jól érzi magát. Az Északi-középhegységben, a Börzsönyben, a Vértesalján és a Bakonyban is virít, de szép számmal felleljük a Soproni-hegység, a Hanság, a Szigetköz, a Rábaköz és a Kőszegi-hegység kaszálóin

is. Legutóbb bejegyzett ismert lelőhelye a Harka melletti nedves rét. Élő növény és viszonylag hosszú a virágzási ideje: július végétől akár szeptember közepéig megtaláljuk a réteken. Könnyen felismerhető és beazonosítható,

hiszen 20–60 centiméter magasra is megnő, ha nem háborgatják. Legfőbb éke az égszínkék virágzata: 3–5 centiméteres tölcsérei mint kis harsonák (vagy méretei miatt inkább talán tubák, vagyis „bombardonok”) figyelnek az égre, hátha arra jár egy hangyaboglárka.

Nem, ez nem egy másik virágfaj! A hangyaboglárka egy alig néhány centiméteres, szürkés fonákú, felszínén égszínkék (hím) vagy barnás (nőstény) kis lepkefaj, amely kizárólag a tárnics fajok virágzatára rakja le petéit. Kikelő hernyója a harmadik vedlés után a földre pottyan, majd fullánkös vöröshangyák fészkeiben fejlődik tovább, ahol a szorgos hangyák alázatosan etetik ezeket a „kakukkfiókákat”, melyek hangyalárvának álcázzák magukat. E miatt a speciális életmód miatt ez a lepkefaj igen ritka, ma már a kihalással fenyegetett fajok közé sorolják, vagyis a „vörös listán” jegyzik. Többek között e miatt a furcsa együttélés miatt is kapott védettséget az anyanövény, a kornistárnics. De a 2018-as „év vadvirága” ebben az esztendőben bizonyára már nem csak a pillangók figyelmére számíthat!

Az év fajai

VÁNDORSÓLYOM, VIRÁGOS KŐRIS, ÓRIÁS SZITAKÖTŐ, FÖLDIKUTYA ÉS TÁRSAIK HÍVJÁK FEL FIGYELMÜNKET 2018-BAN A TERMÉSZET SZÉPSÉGEIRE, A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGRE, ANNAK VÉDELMEÉRE. A VADVILÁG ÁLLOMÁNYAI VILÁGSZERTE VISSZASZORULÓBAN VANNAK, AKTÍV VÉDELMÜKÉRT BÁRKI TEHET – KÉPVISELŐIT TÖBBNYIRE A LAKOSSÁG SZAVAZATAI ALAPJÁN VÁLASZTJÁK KI MINDEN ÉVBEN.

Forrás:
www.fna.hu

AZ ÉV HALA: BALIN

AZ ÉV EMLŐSE: FÖLDIKUTYA

AZ ÉV HÜLLŐJE: ELEVENSZÜLŐ GYÍK

AZ ÉV MADARA: VÁNDORSÓLYOM (LÁSD: CÍMOLDAL)

AZ ÉV GYÓGYNÖVÉNYE: LEVENDULA

AZ ÉV ROVARA: ÓRIÁS SZITAKÖTŐ

AZ ÉV GOMBÁJA: SÜNGOMBA

AZ ÉV GYÜMÖLCSE: FEKETE TÁNYÉRALMA

AZ ÉV FÁJA: VIRÁGOS KŐRIS

Sokat tanulhatunk az okos bőregértől

Igazi denevér-nagyhatalom Győr-Moson-Sopron megye, ahol három faj kivételével minden hazánkban előforduló denevér jól érzi magát. Szegény bőregerek köré a néphit félelmetes meséket szőtt, pedig rendkívül hasznosak: egy törpedenevér egy óra alatt ezer szúnyogot képes elfogyasztani.

A denevérek esőben és teliholdnál nem szívesen vadásznak.

– Nagyon okos emlősök a denevérek, igazi túlélők, akik évmilliók alatt képesek voltak alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez – mondja lelkesen Kugler Péter, a Fertő–Hanság Nemzeti Park biológus-ökológusa, aki szerteágazó feladatai mellett a denevérkutatásoknak is aktív részese.

Kugler Péter

– Régóta zajlanak különböző vizsgálatok a nemzeti park területén, de míg korábban főleg külső szakembereket bíztak meg a feladatokkal, most már mi is aktívan bekapcsolódunk a kutatásokba. Tavasztól őszig főként denevérdetektorokkal végzünk felméréseket. Ez a berendezés egy olyan speciális diktafon, mely a denevérek által használt ultrahangot is érzékeli és rögzíti. Egy éjszaka alatt az eszközök több gigabájt adatot rögzítenek, melyek elemzése és

az adatok kiértékelése több napig tart, rengeteg információt lehet kiszűrni – sorolja a tudnivalókat a szakember. Figyelik, milyen fajok bukannak fel a területen, hányan lehetnek egy időben jelen, mi befolyásolja az életüket és az étletterüket.

– Sok minden lehet befolyásoló tényező, mert például esőben nem szívesen vadásznak és teliholdnál sem, olyankor ugyanis könnyebben prédájául esnek természetes ellenségeiknek, például a baglyoknak.

Kugler Péternek nagy kedvencei a denevérek, órákig tud mesélni az okos kis emlősök tulajdonságairól. Ami nekünk, laikusoknak csak szárnyas emlős, az neki kispatkós, nagy fülű, Brandt-, bajszos, nimfa-, barna hosszú fülű, szőrös karú vagy akár nyugati pisze denevér.

– A denevérek mutatják az élőhely minőségét, minél több faj él egy-egy erdőben, az annál egészségesebb. A fajok összetétele pedig további információkkal szolgál az élőhelyről. Az életciklusuk fajonként eltérő; van, amelyik az egész telet átalszza, de van olyan is, amelyik a hidegben is kiröpül vadászni. Kolóniákban élnek, a nőtények és a kicsinyeik vannak együtt, a hímek – ők vannak sokkal kevesebben – magányosan vagy kisebb csoportokban fordulnak elő. Rendkívül érdekes az is, hogy ősszel a

nászhelyeiken párosodnak, megtörténik a megtermékenyítés, elindul a magzatfejlődés, de a hideg beköszönével a téli hibernáció során az leáll. Tavasszal viszont hihetetlenül felgyorsul, és legkésőbb májusban megszületik az egyetlen utód. Az anyaállat amíg nem tud repülni a fióka, általában augusztus végéig, szoptatja egyetlen kicsinyét. A családi viszonyaik felderítésében egyébként még vannak feladataik a kutatóknak, sok még a fehér folt, de ezért is érdekes a velük való foglalkozás – magyarázza a szakember.

A megyében három nagy kutatási területen vizsgálják a denevéreket. Az épületlakó fajok után például bejárják a szóba jöhető ingatlanokat: templomokat, kastélyokat,

„VÁMPÍROK!”

Vérszívó denevérek nincsenek, vannak viszont vérszopó denevérek Közép- és Dél-Amerikában. Táplálékuk az emlősök vére; apró sebet ejtenek az állaton (metszőfogaik és nem szemfogaik segítségével) és zsebes nyelvükkel fellefetyelik a kibugygyanó vért. A vérszopó denevér nyála olyan enzimet (drakulin) tartalmaz, mely akadályozza a véralvadást, egy ilyen 30 gramm testtömegű állat akár napi öt teáskanálnyi vért is megeszik.

nyilvántartják a kolóniákat és nyomon követik azok fejlődését. Az erdőlakóknál felméri az élőhelyeiket, meghatározzák a denevérek mozgáskörzetét, ami azért is fontos, mert az erdőgazdálkodás folyamatát akár a denevérek is befolyásolhatják. Ha például fokozottan védett faj él a területen, ott a nemzeti park javaslatára a hatóság korlátozhatja a gazdálkodót. Ezenkívül szakértői tevékenységet is végeznek a kutatók, lakossági bejelentésekre pedig denevért is mentenek. Van tehát Kugler Péternek is dolga bőven, pláne miután Győr-Moson-Sopron megye, a denevérek számát tekintve, igazi nagyhatalom.

A hét fotója

A nemzeti park profikat és amatőröket buzdít arra, hogy fényképezzék a természet szépségeit, örökösség meg és osszák meg másokkal is azokat. Érdemes a fotómasinát magunkkal vinni a természetbe, figyelni, s nem csak nézni, látni is. A csodák ott vannak, csak észre kell venni...

Kis patkósdenevér – Rhinolophus hipposideros

TARTALOM

A vándorsólyom az év madara	1
Tüdőfű, rettegőfű, tubavirág – a kornistárnics kitárulkozása	2
Az év fajai	2
Sokat tanulhatunk az okos bőregértől	3
A hét fotója	3
Felfedező izgalmaival túrázhatunk	4
Lepkék, szitakötők, bogarak és más látványosság: közösségi adatgyűjtés indul	
Csírájában kell elfojtani a problémát!	4
Küzd az inváziós fajok ellen a nemzeti park igazgatósága	
Rendszeresen ellenőrzik a vízminőséget	5
Hidrometeorológiai állomás: vízmintákat vesznek a Fertőből és közvetlen környezetéből	
A természetvédelem a jövőnkéről, gyermekeink, unokáink életéről szól	6
Kamerával cserkel az év ifjú természetfotósa	6
PaNaNet+	I–IV.
Fejlesztések a világörökség falvaiban	7
Ivanics Ferenc: A Fertő-táj is megfelelő figyelmet kap	
Május 26.: a világörökség napján középpontban a víz	7
Fesztiválsarok	7
Hany Istók nyomában	8
Osztály, vigyázz: vár a várta!	8
Úti cél az Esterházy Madárvárta	
A védelem egyben lehetőség is	8
Élet a nemzeti parkkal – a fasor és a tűzikész közös kincs	
Mintha a gazda épp csak kilépett volna	9
Fertőhomoki tájház: a helybéliek ma is őrzik a magyar és horvát hagyományokat	
Kishercegi báltól a zenei fesztiválokig	9
A Fertő–Hanság Nemzeti Park programjai	10
Táborok, kirándulások – élmények a természetben!	10
A Hanság csodás világa	11
Öntésmajori kiállítás – az őstuloktól a gőzgépekig	
Ragyog az égbolt – mit mutatnak a csillagok?	11
Ahová be kell térni Mekszikópusztán	12
A zsákfalú és a kerékpárút – fellendült a turizmus, minőségi a szolgáltatás	
Az utolsó hanyi kosaras?	12
Egy kihalófélben lévő szakma Bősárányban	
Receptsarok	12

IMPRESSZUM

KIADJA: a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (9435 Sarród, Rév-Kócsagvár) és a Nationalpark Neusiedler See – Seewinkel (A-7142 Illmic). **MEGJELENIK:** évente egy alkalommal. **NYOMDA:** Styria, 8011 Graz. **SZERKESZTŐSÉG:** Lapcom Zrt., Sopron.

A kiadvány az INTERREG V-A Ausztria–Magyarország Program – ATHU003 számú – PaNaNet+ rövidcímű projekt keretében készült.

Felfedezők izgalmával túrázhatunk

Lepkék, szitakötők, bogarak és más látványosság: közösségi adatgyűjtés indul

Közösségi adatgyűjtés is szerepel a nemzeti park „Madárvárta 2” elnevezésű projektjében, így hamarosan a természetkedvelők a felfedezők izgalmával túrázhatnak. Az applikáció segítségével növény- és állatfajok előfordulási adatait továbbíthatják a nemzeti parkhoz, hogy a szakemberek előtt minél teljesebb kép alakuljon ki a megye élővilágáról.

– A felfedezők izgalma töltheti el azokat a kiránduló családokat, természetbarátokat, akik csatlakoznak hamarosan induló kezdeményezésünkhöz. A nemzeti park részt vesz egy olyan mobil applikáció kifejlesztésében, amely okos mobil eszközök segítségével növény- és állattani adatgyűjtést tesz lehetővé. Aki rendelkezik arra alkalmas készülékkel és letölti az applikációt, részese

Dr. Ambrus András projektvezető

lehet az izgalmas kalandnak. A speciális alkalmazás segítségével a felhasználó bemérheti a faj pontos GPS-helyzetét, majd wifihálózaton át díjtalanul elküldheti a nemzeti parknak – részletezte dr. Ambrus András projektvezető. – A program másik felelőssével, Kugler Péter területfelügyelővel mindentől azt várjuk, hogy hasznosíthatjuk a lakosság természetközeli élményeit, megfigyeléseit, s ilyen módon az eddigénél is pontosabb információkhoz juthatunk a nemzeti park élővilágáról. A kapott adatok nyomán esetenként új populációkról, értékes élőhelyekről szerezhetünk tudomást, amiket célzottan, tudományos eszközökkel felmérhetünk, tovább kutathatunk.

A speciális alkalmazás segítségével a felhasználó bemérheti a faj pontos GPS-helyzetét.

Dr. Ambrus András hozzátette, a nemzeti parkhoz befutó információ csak az azt hitelesítő szakembereken keresztül juthat el az adatbázisba, így kizárólag megbízható értesüléssel bővíthet a rendszer. A kapott adatokból pedig egy olyan naprakész digitális térképet

állítanak össze, amely feltűnetheti a nyilvánosságra kerülő észlelés készítésének pontos koordinátáit, idejét, illetve a beküldő nevét. Ezáltal a közösségi adatgyűjtésben részt vevő – de az érdeklődő széles közönség is – figyelemmel kísérheti természeti élményeinek,

munkálkodásának egyre bővülő, színesedő körét.

A szakemberek úgy vélik, mindez kiváló módja annak, hogy egy élvezetes családi program keretében erősödjön a lakosság környezeti tudatossága és a természeti értékek iránt érzett felelőssége.

Alkormös

Cífrarák

Császárfa

Spanyol meztelencsiga

Csírájában kell elfojtani a problémát!

Küzd az inváziós fajok ellen a nemzeti park igazgatósága

Szita Renáta munka közben: a biológus a vízi gerinctelenek állományfelmérését végzi.

A biológiai sokféleség az élőlények elkülönült evolúciójának és a helyi feltételekhez való alkalmazkodásának az eredménye. A hazai ökoszisztémákban egyre több idegenhonos, úgynevezett inváziós faj jelenik meg, amelyek többsége hirtelen és tömegesen képes elterjedni.

– Az inváziós növények, állatok kiszoríthatják az őshonos fajokat, mivel szűkíthetik azok életterét, s fogyasztói lehetnek a hazai fajoknak. Ezek évtizedek óta megtalálhatóak az egész országban, így a nemzeti park területén is. Égető problémává a parlagfű általános elterjedése óta vált a jelenség – fogalmazott a téma szakértője, Szita Renáta biológus. – A parlagfű elsősorban agrárterületeken okoz gondot, és humán egészségügyi vonatkozásai is vannak. A természetes élőhelyeken, erdőkben, mezőkön főként a magas aranyvessző, selyemkóró, gyalogakác, alkormös és társaik jelentenek súlyos problémákat, míg a vizes élőhelyeken és vízfolyások mentén a japán keserűfű és bíbor

nebáncsvirág. Leginkább vízfolyások mentén terjed a spanyol meztelencsiga, amely mindent letarol, s még a kannibalizmus sem áll távol tőlük. A vizekben pedig olyan elszaporodó káros fajokkal találkozhatunk, mint az átokhínár. A halak közül a kínai razbóra, ezüst kárász, naphal tartozik az inváziós fajok közé. A vízi gerinctelen cífrarák, az amúri kagyló, a kosárkagyló ellen is védekezni kell. A fajok egy része szerepel az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről, kezeléséről alkotott uniós rendeletben is.

– A japán keserűfű gyors növekedésével akadályt képez a vízfolyások mentén; az ázsiai márványpoloska gyümölcsösökben okoz

problémát. A régóta meglévő amerikai fehér szövőlepké mellé felsorakozott az utcai és temetői bukszusokat károsító selyemfényű puszpángmoly – sorolta Szita Renáta azokat a kellemetlen kártevőket, amikkel nap mint nap találkozhatunk. – A területünkön nagy számban jelenlévő nutriaállomány visszaszorítása az agrárium, valamint az árvízvédelem miatt is fontos. Természetvédelmi szempontból viszont nagyobb károkat okoznak az inváziós fajok a természetes élőhelyek és életközösségek tönkretételével, esetenként a honos fajok visszaszorításával. Olyan betegségeket is hordoznak, amelyek számukra ártalmatlanok, de a

honos fajokat megbetegítik, például a rákpestissel. Az inváziós fajoknak gyorsabb a szaporodási rátájuk, nagyobb a versenyképességük és könnyen alkalmazkodnak az adott területhez.

Az inváziós fajok elleni védekezés fajonként változó, összetett és végeláthatatlan feladat. Az újonnan érkezőknél a megjelenés korai szakaszában célszerű megkezdeni a visszaszorítást, azaz csírájában kell elfojtani a problémát. Növényeknél sok esetben csak a vegyszeres kezelés segít, azonban a megfelelő területkezelés is fontos a védekezésben. (A vegyszeres kezelés és kaszálás hektáronként mintegy 150 ezer forintba kerül.)

FONTOS A KORAI RIASZTÁS ÉS AZ ADATGYŰJTÉS

A korai riasztás elengedhetetlen az inváziós fajok elleni küzdelem hatékonysága érdekében. A nemzeti park igazgatósága nagy hangsúlyt fektet az információk megosztására, az idegenhonos fajok terjedésének megfigyelésére, a helyi közösségek bevonására. A közösségi adatbevitel részleteiről a Fertő–Hanság Nemzeti Park folyamatosan frissülő Facebook-oldalán és honlapján olvashatnak, de személyesen az igazgatóság központjában, továbbá az info@fhnp.kvvm.hu központi e-mailen, telefonon (99/537-620) is jelezhetik a témát érintő problémát.

Rendszeresen ellenőrzik a vízminőséget

Hidrometeorológiai állomás: vízmintákat vesznek a Fertőből és közvetlen környezetéből

Fotó: Kisalföld – Magasi

Fotó: Kisalföld – Magasi

Horváthné Hangya Katalin állomásvezető

A rendszeres vízminőségi vizsgálatokat a kezdetektől dr. Takács Tamás, majd nyugdíjba vonulásáig Kutrucz Gyula állomásvezető irányította. Jelenleg Horváthné Hangya Katalin az állomás vezetője. – A vizsgálatok célja, hogy időben tájékozódjunk a Fertő vízminőségét ért esetleges kedvezőtlen változásokról, a bejutó szennyeződésekről. Ezáltal a vízügyi igazgatóság kellő időben hozzáfoghat a vízminőségromlás elhárításához, illetve a szennyezés okának megszüntetéséhez – mondta tevékenységükről Horváthné Hangya Katalin. – A vizsgálatok két üzemi rendszerben zajlanak. Az egyikben a tó nyílt vizeinek, belső tavainak és csatornáinak vízminőségét ellenőrizzük. Ennek során a hajózható időszakban (áprilistól októberig, kedvező időjárási viszonyok mellett novemberig) tizenhat mintavételi helyről veszünk vizet, egyéb időtartam alatt három helyről. Mintánként több mint húsz paramétert vizsgálunk.

Egy hároméves osztrák–magyar projekt keretében ez a munka most kiegészül a nád közötti víz vizsgálatával is. Egy másik üzemi ellenőrző rendszerrel a tó legnagyobb magyar tápláló vízfolyása, a Rákos-patak vízminőségének és a hozzá

kapcsolódó szűrőmező, illetve azon áthaladó víz jellemzőinek vizsgálatát végzik. Ennél a mintagyűjtést egész éven át tizenkét különböző helyről biztosítják. A szűrőmező a Rákos-patakon esetlegesen beérkező szennyezéseket szűri ki. Üzemelése óta a szűrőmező és ellenőrző rendszere többször bizonyította szükségességét, sikerült általa megakadályozni a patakon leérkező szennyezést, s így a fürdő területére való bejutását.

A tavalyi cölöpháztűzvétség kapcsán a laikusok arra gondolhattak, hogy szennyeződött a Fertőrákosi-öböl, azon belül is a fürdőtelep. De nem így történt. Az ÉDU-VIZIG, a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztályának Környezetvédelmi Osztálya

A tavalyi Fertő tavi cölöpháztűzvétség következményeként kimutatható vízminőségromlás nem történt.

Az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság 1970-től folyamatos meteorológiai megfigyeléseket tart a Fertő tavon és közvetlen környezetében. E vizsgálatokat 1979-től a Fertő Tavi Hidrometeorológiai Állomás üzembe helyezésével a tavon végzett rendszeres vízminőségi vizsgálatokkal egészíti ki.

és a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztályának a szakemberei folyamatosan vizsgálták az öböl vizét, és megállapították: a tűz következményeként kimutatható vízminőségromlás nem történt. A vízbe jutott hamut, kormot a szél és az általa keltett hullámozgatás szétverte, elhordta, így ez az elenyésző mennyiségű anyag szinte „semmivé” vált a tó akkori közel 250 millió köbméter vizének hígító hatásának köszönhetően. Ennél lényegesen nagyobb terhelést jelentett a korábbi években történt szervezett vagy véletlenszerű nádégetés, de az sem jelentett vízminőségi problémát. Az egyéb szennyező anyagok, mint például a festék, hígító, hajóüzemanyag, olaj vagy különböző műanyag dolgok a nagy hőben megsemmisültek. A vízbe került üvegtáblák, különböző fémek, elektronikai eszközök nem tartalmaztak olyan vízben oldható részeket, amelyek szennyeződést okozhattak volna. A legnagyobb problémát a vízbe került, kisebb-nagyobb mértékben megégett faanyagok

okozták. Ez is elsősorban esztétikai probléma volt, ráadásul a kiálló szegeket tartalmazó gerendák, pallók balesetet is okozhattak volna. Az, hogy ez nem

szeszélyes vízjárású tónál, mint a Fertő, különösen fontos. A Fertő az eurázsiai sztyepp-tórendszer legnyugatibb képviselője. Az ilyen típusú tavak vízmérlegének

állatok és növények számára, a magas vízállás a vízre telepített létesítmények épségét veszélyezteti, illetve extrém esetekben, ha a tó vízszintje meghaladja az Adriához viszonyított 116 méteres jogi partvonalat, azaz az árvízszintet, ez a Fertő menti termőföldeket veszélyezteti. A Fertő tó vízszintjének szabályozására van lehetőségünk. A jelenleg érvényben

Nagy Judit vegyésztechnikus és Bendesné Nagy Livia laboráns, a hidrometeorológiai állomás munkatársai vízminőség-ellenőrzés közben.

következett be, nagyrészt annak is köszönhető, hogy a vízügyi igazgatóság szakemberei a leégett házak köré drótkerítést húztak, hogy megakadályozzák a vízbe került faanyag elúszását. A korábban vízbe jutott darabokat összeszedték és a házak maradványainak lebontásából származó anyagokkal együtt elszállították. A vízbe került és iszapba ágyazódott fém-, üveg- és egyéb anyagokat a kikotort iszappal együtt a későbbiekben vitették el.

– A meteorológiai megfigyelések a tó vízmérlegének kiszámításához is szolgáltatnak adatot – folytatta Horváthné Hangya Katalin. – A vízmérleg összeállítása, összetevőinek folyamatos megfigyelése, mérése az ilyen

a két legfontosabb összetevője a bevételi oldalon a csapadék, a kiadási oldalon a párolgás. Ez a két elem az aktuális meteorológiai viszonyoknak megfelelően változik, s határozza meg döntően a tó aktuális vízállását. A szárazabb időszakokban csökken, a csapadékosabb időszakokban emelkedik a vízszint. Ez a múltban – követve a száraz és nedves időszakok váltakozását – olyan méreteket öltött, hogy a Fertő az 1800-as évek végéig minden száz évben egyszer kiszáradt. Ezt a jelenséget az 1960-as évek elején a Fertő átlagos vízszintjének mintegy 60 centiméterrel történő megemelésevel sikerült megszüntetni. Az alacsony vízállás kedvezőtlen az

lévő, 2011. július 28-i 854-9/2011 számú határozat értelmében a megemelt szabályozási vízszint (+10 centiméter) lehetővé tette, hogy a vízeresztést magasabb tóvízszintnél kezdjük meg és állítsuk le, így közel 30.000 köbméter többlet vízmennyiség maradhat a tóban ahhoz képest, mintha a korábbi szabályzat szerint üzemeltetnénk a tavat. Túlzott vízszintemelkedéskor a Hansági-főcsatornán, a Fertő-széli zsilipen át leereszthetjük a fölösleget. A Fertő szabályozási szintjét és az eresztés mértékét vízjogi engedély rögzíti, ezt a magyar hatóság az MOVB jóváhagyása mellett engedélyezte – zárta Horváthné Hangya Katalin.

A természetvédelem a jövőnkről, gyermekeink, unokáink életéről szól

A természetvédelem lényege végső soron az ember fennmaradását szolgálja – jelentette ki Pellingner Attila. A nemzeti park munkatársai ez évtől a veszprémi Pannon Egyetemen is oktatják a leendő környezet- és természetvédelmi mérnököket.

Fotó: Kisléld – Magasi

Pellingner Attila: A végzett hallgatók tudása a természetvédelmi tervezésben és a hatósági munkában is hasznosul.

A Fertő–Hanság Nemzeti Park a Soproni Egyetemmel való szoros együttműködésen túl más oktatási intézményekkel is kapcsolatban áll, így például a veszprémi Pannon Egyetemmel, elsősorban a természetvédelem szakterületén – közölte Pellingner Attila, a Fertő-Hanság Nemzeti Park természetmegőrzési osztályvezetője, a veszprémi egyetem egyik vendégoktatója. – A hétköznapi napok során sokan nem is gondolják, hogy a természet

megóvása mennyire fontos része az életünknek. Végső soron a természetvédelemnek az emberi faj fennmaradása adja lényegét. Ha Földünkön felborul az ökológiai rendszer egyensúlya, az hatással van a vízre, a levegőre, a talajra, ennek következtében az egész táplálékláncre, vagyis ránk is. Gondoljunk például az

elsivatagosodás folyamatára. A természetvédelem kérelhetetlenül a jövőnkről, gyermekeink, unokáink életéről szól. Ezt igen szemléletesen mutatja be Gerald Durrel Hahagáj című könyve, amely közérthető módon meséli el, hogy az emberiség és az összes élőlény kis túzással nem más, mint egyetlen bolygó méretű organizmus.

– A nemzeti park és a veszprémi Pannon Egyetem együttműködésének persze vannak előzményei. A Pannon Egyetem környezettudományi és limnológiai tanszékének hallgatói évek óta folytatnak kutatásokat a nemzeti parkban és a Fertőn, hiszen a limnológia tudománya a vizekkel mint komplex, fizikai, kémiai és

biológiai komponensek kölcsönhatása által létrejövő rendszerekkel foglalkozik. Az itteni kutatások szakdolgozatok témáit is adták, s lehetőség volt – van – nyári szakmai gyakorlaton a nemzeti park munkájában való részvételre. Ilyen formán érett meg a kapcsolat arra, hogy együttműködési megállapodás jöjjön létre az egyetem és a nemzeti park között, ami az oktatást és a kutatást is átfogja.

– A végzett hallgatók tudása – többek között – a természetvédelmi tervezésben, a vonatkozó jogszabályok alkalmazásával a hatósági munkában hasznosul. Az agrárkörnyezet-gazdálkodás optimalizálása szintén részét képezi leendő kollégáink tevékenységének – részletezte Pellingner Attila. – A természetvédelmet érintő specifikus képzések a rendszerváltás körüli időben indultak el a hazai felsőoktatásban, az erdőmérnöki karon és más agráregyetemen.

– A Pannon Egyetem környezettan alapszakának tíz hallgatója ismerkedett az elméleti és alkalmazott természetvédelem tárgykörével a nemzeti park munkatársai előadásában – tette hozzá dr. Stenger Kovács Csilla, a Pannon Egyetem egyetemi docense. – Egyetemünkön 1999 óta zajlik ilyen képzés, sajnálatosan az utóbbi években csökkent a hallgatói érdeklődés. Éppen ezért sokszínű programokkal igyekszünk felhívni a figyelmet a környezet- és természetvédelem fontosságára, a hivatás szépségére és hasznosságára.

VENDÉGELŐADÓK

Az egyetem felkérésére meghívott vendégelőadóként Pellingner Attila, dr. Ambrus András, Takács Gábor és Burda Brigitta az alkalmazott természetvédelem tárgykörét oktatta az elmúlt hónapokban Veszprémben, tanszéki órarend keretében.

Kamerával cserkel az év ifjú természetfotósa

Magas, szőke fiú, kissé sáros cipőben... Reinhoffer István a soproni természetfotózás harmadik sikeres generációja: 2002-ben Nagy Csaba, 2007-ben Kurucz Ádám, 2017 novemberében pedig ő vehette át a Magyar Természettudományi Múzeumban a szakma legnagyobb hazai elismerését. István a Roth Gyula SZKI diákja, néhány hónapja Nagy Csaba is tanítja – egyelőre mint erdőszpalántát.

Amikor találkozunk, türelmesen megvár. Mint a vadászok – gondolom magamban –, áll a suli előtt „hosszú, méla lesben”. Kezet fogunk – határozottan és erőteljesen, ahogyan az erdősektől dukál –, majd gyorsan helyreigazít: ő nem a várakozó vadász, inkább cserkelni szeret. Elébe menni a képnek, kifigyelni a vadat, kitalálni a fotóhoz legjobb illő fényeket és rákúszni a témára.

„A szüleim támogatnak és büszkék rám – mondja István, világoskék szeme kisfiúsan elmosolyodik.

– Örülnek, hogy van egy értelmes hobbi, ami nem esik távol a leendő hivatásomtól. Megszokták, hogy hajnalban kelek, mert a vad is akkor mozog, és bizony gyakran sárosan érek haza. De nem kell tanakodniuk karácsony előtt, hogy minek örülnék: a fotózás nem olcsó szenvedély.”

Közben megérkezünk egy erdőszéli útra. Amint kinyitjuk a kocsiját, két szarvas nyargal el alig 10 méternyire tőlünk. Istvánnak szeme sem rebben, a kamera a kezében, de nem

Reinhoffer István: A nagyvadak fotózása a kedvenc témáim közé tartozik, ismerni kell hozzá a vadak életmódját, szokásait.

kapja fel, tudja, ebből sosem lenne jó kép. „Van, hogy több száz képet készítek egy-egy fotózáson, azután otthon szelektálni kezdek, talán 5–10, ha megmarad. És nem mindig azok, amiket exponálásakor jónak látok. Az emberi szem sokkal tökéletesebb, mint bármelyik optika és bármilyen drága cucc. Én azt szeretem, amikor az elkészült képen azt látom, amit a szemem is látott a helyszínen.”

Kicsit sétálunk az erdőszélén. Mondatai lassabban, szemei gyorsan forognak: nézi a fényeket, keresi az ébredő természet újdonságait, lesi a nyomokat. Annyit azért elárul, a fotózás szenvedélye volt az első, abból indult a természet szeretete, majd az állatok tisztelete... Most erdőszet és vadgazdálkodást tanul, még egy éve van hátra a technikai vizsgáig. Azután

menne az egyetemre, erdőmérnöknek készül. Szeretne a környéken maradni egy olyan munkakörben, ahol a szakmája mellett a fotózásra is jut hely és idő.

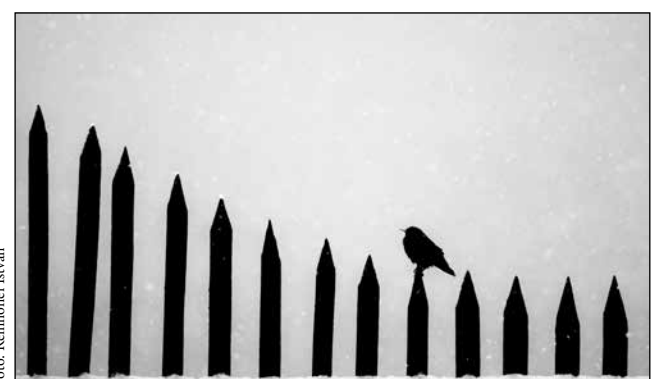
Közben leguggol, észrevett valamit a korhadó avarban. Keresem, vajon mit láthatott, de gyorsan meglep a válasszal: „A nagyvadakat szeretem fényképezni. Most egy fehér dám bikára „vadászom” a gépemmel. A hóban már egyszer lencsevégre kaptam, de kicsit takarásban volt. És szeretnék egy olyan képet is csinálni, ahol egy őzbak áll a bíborherében. A mezőt, a fényeket, a színeket már látom magam előtt. Talán párzasi időben sikerül behívnom hozzá az őzet is.”

Azt tudom, hogy a természetfotósnak ismerni kell az állatok életmódját, szokásait. Sejttem azt is, hogy néha csellel (őzhívó sípval vagy

akár élelemmel) csalogatják a kamera elé a vadakat. De István újabb módszertani trükkökkel lep meg: nemrégiben sikerült közeli képeket készítenie egy nyúlról. Fekve tudott hozzá közel férközni, és ami a legfontosabb: szemből kúszott rá a vadra. Tanulta és tudta, hogy a nyúl előre nem lát, csak oldalra, ezt használta ki a sikeres portréhoz.

„Tudatosan járok fotózni – hétvégén, szünetekben,

vagy amikor olyanok a fények, hogy muszáj... Persze véletlenül is készülhetnek jó képek. Az év ifjú természetfotósa díjat nyert képem is így született: Gemencen voltunk a fotóstársakkal tavasszal. Csak kinéztem az ablakon, hogy havazik-e még, ekkor láttam meg a kerítésen üldögélő seregélyeket. Csináltam pár képet. Címének azt adtam: Ugróiskola. Úgy látszik, ez a kép nekem egy nagy ugrás.”

Reinhoffer István díjnyertes fotója, az Ugróiskola.

Reinhoffer István

Fotó: Kisléld – Magasi

Fotó: Reinhoffer István

Fejlesztések a világörökség falvaiban

Ivanics Ferenc: A Fertő-táj is megfelelő figyelmet kap

Sopron és környéke kiemelt turisztikai fejlesztések előtt áll, s külön öröm, hogy ebben a vidék is szerepet kap. A Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület elnöke, Ivanics Ferenc a hosszú évek előkészítő munkája után idén megvalósuló Fertőparti beruházásokat ismertette.

– A Fertő-tájat 2001-ben vette fel az UNESCO a világörökségek közé. A terület érdekképviselésére alakult 2003-ban a Fertő-táj Világörökség Magyar Tanácsa Egyesület, azzal a céllal, hogy a világörökséghez tartozó

területek értékeit megtartsák, s a hely szellemének megfelelően fejlesszék. Milyen beruházások lesznek a közeljövőben? – kérdeztük az elnököt.

– Először, ha megengedi, a tervezés egy fontos alappilléreiről beszéljünk, ezen

keresztül pontosabban érthető minden. A Fertő-táj a népi építészetével, műemlékeivel, az egymást követő civilizációk régészeti emlékeivel, szőlő- és borkultúrájával, valamint változatos növény- és állatvilágával együttesen érdemelte ki a címet. Mindezt és a mai kihívásait szem előtt kell tartanunk a beruházások megvalósítása során. A GINOP pályázatokon most több mint négyszázmillió forintot nyert el hat település. Hosszú évek előkészítő munkájának eredménye ez, ami remélhetőleg a térség és az itt élők javára válik!

– Vegyük sorra a beruházásokat!

– Fertőszéplakon a Széchenyi-kastélyban látogatóközpontot alakítunk ki és felújítjuk a Nemzeti Múzeumot és a Széchenyi Könyvtárat alapító Széchenyi Ferenc ősi családi fészket. Ötvenegymillió forint áll rendelkezésünkre a feladathoz. Fertőbozon a Glorietthez vezető lépcsőt és a kilátó környékét tesszük rendbe huszonnyolcmillió forintból. Fertőhomokon a tájházakat fejlesztjük több mint tizenkétféle ráfordítással, Sarródon ugyancsak a

Ivanics Ferenc: több mint négyszázmillió forintot nyert el hat település hosszú előkészítő munka eredményeként.

tájház bővül, többek között egy új pajta is épül. Itt harmincmillió forintot költhetünk. Hegykőn az úgynevezett „Mariska néni háza” újulhat meg közel ötvenmillió forintból. Az öreg épület teljes felújítása mellett kerékpáros pihenőhelyként funkcionálhat majd, ahol nemcsak felfrissülhetnek a kerekezők, hanem akár járműveiket is szervizelhetik. Hidegségen a Papkert

fejlesztésére van csaknem harminckétféle forintunk, a pihenőhely amolyan spirituális, szakrális, meditációs parkká válhat.

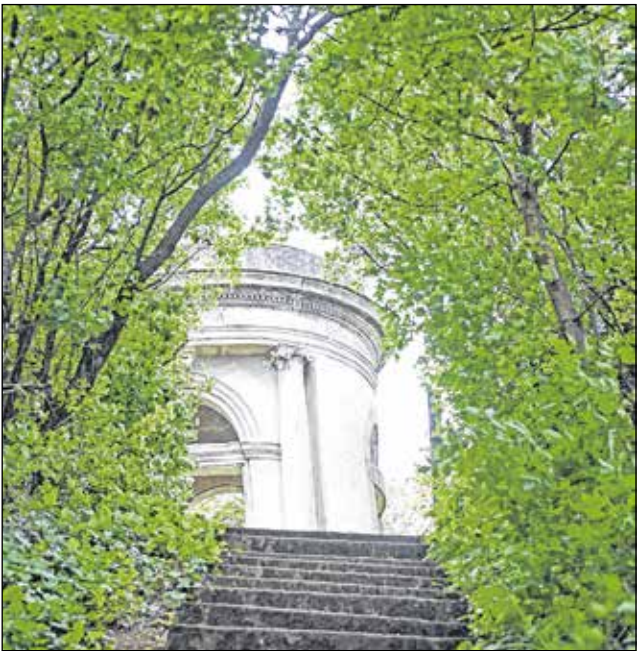
– S ezt mind az egyesület szervezi, fogja át?

– Az egyesület és a tagönkormányzatok konzorciumban pályáztak, ami azt jelenti, hogy mindenkinek megvan a saját szerepe. Az egyesület a közös feladatok ellátásáért felelős, például

projektmenedzsment, marketingkommunikáció, közbeszerzés előkészítése. A sikeres projekthez természetesen hozzátartozik a kiváló kapcsolat a Magyar Turisztikai Ügynökséggel és a tájon világörökségi értéket gondozó többi szervezettel, többek között a Fertő–Hanság Nemzeti Parkkal, az Eszterháza-központtal, akik mind kapcsolódnak a projekthez is. A terveink szerint megvalósuló Heritage Pass, munkanévén „Örökség Kártya” a velük való együttműködés alapján lehet széles körben felhasználható.

– Mivel készül még az egyesület idén?

– Hagyományteremtő szándékkal alkotói pályázatot írtunk ki a megyei amatőr és profi képzőművészek számára, aminek témája a Fertő-táj. A legjobb alkotásokat díjazni szeretnénk, és természetesen egy kiállításon április közepén be is mutatjuk a pályaműveket. Ezenkívül idén is megszervezzük a világörökségi napot, aminek a víz lesz a központi témája. S ha minden jól megy, a Leader-pályázatunk jóvoltából marketingfeladatainkra és a honlapunk fejlesztésére is sort keríhetünk.

Fertőbozon a Glorietthez vezető lépcsőt és a kilátó környékét tesszük rendbe.

Május 26.: a világörökség napján középpontban a víz

Idén is lesz a Fertő-táj falvaiban számtalan jó családi program, a világörökség napján, május 26-án, szombaton. Néhány program, ízelítőül:

Balfon a gyógyító víz áll a rendezvény központjában, a programot elsősorban azoknak ajánlják a szervezők, akik szeretnék megismerni a balfi gyógyfürdő kultúra emlékeivel. Az evangélikus templomnál 10 órakor lesz a találkozó, innen indul a séta a balfi gyógyfürdő területén, lesz látogatás a barokk fürdőkápolnában is, idegenvezetéssel. Az evangélikus templomban ezenkívül Wosinski Kázmérnak, a Fertő-táj festőjének munkásságával lehet megismerkedni diakepek segítségével. A Víz-Quiz tesztlapját is érdemes lesz kitölteni, balfi vizet és bort is lehet nyerni.

Hegykőn a Fertő utca végén, a templomtól háromszáz méterre az úszatónál várják az érdeklődőket. A hegykői tűzoltók

Balfon a gyógyító víz áll a rendezvény központjában.

tartanak bemutatót, a résztvevők lefeshetik a csodás környéket, lesz szódavíz- és fröccskóstolás, növényhatározó játék.

„Mint hal a vízben” – a vízi élet apraja-nagyja motóval várja az érdeklődőket a világörökség napján **László-major**. Programjukban szerepel az élővizek élővilágának játékos formában való bemutatása, érdekességek gyerekeknek, felnőtteknek. Mikroszkopikus és szabad szemmel látható lények kutatása vízmintákból, vízi növények és halak, vízlábnyom számítás, játékos horgászat, vízkóstoló...

A **fertőszéplaki tájházakban** a víz rejtett bölcsessége lesz a téma. Masaru Emoto kimutatta, hogy mágneses rezonanciaanalízáló (MRA) készülék használatával láthatóvá tehetjük az emberi szem számára a vizsgált anyagokban rejlő energiákat. A gondolatok, szavak, zene, globális események vízre gyakorolt hatása egyaránt megjeleníthető. Kísérletekre, kutatásokra hívják a kíváncsiakat a zene, a vers, a mese birodalmán keresztül.

Fertőrákoson vízvizsgálat lesz BISEL-módszerrel. Ez az egyszerű módszer lehetővé teszi, hogy képet

kapjunk a vízfolyások ökológiai állapotáról. A helyszínen vett vízmintát megvizsgálva megfigyelhetők a makrogerinctelen állatok, amelyek érzékenyek a víz minőségére. Minél érzékenyebb az élőlény, annál tisztább vízre van szüksége. Május 26-án a Roth-iskola tanáraival és környezetvédelmi technikaival bárki megvizsgálhatja a Fertő tó vizét.

A **fertőhomoki tájházban** bemutatják a mosással és tisztálkodással kapcsolatos régi eszközöket. Megismerkedhetnek a vendégek a szappankészítéssel, bárki kipróbálhatja a mosósulyok, a teknő, a mángorló használatát. Kézműves foglalkozás keretében illatos szappant is készíthetnek az erre vállalkozók.

A **sarródi tájházban** ezen a napon minden a halakról szól: lesznek kis és nagy halak, élők, játékosok, lehet kóstolni, megismerni, elkészíteni, hálót kötni, „halászni” és sokat játszani.

A világörökségi nap záróprogramja a fertőrákosi vitorlaskikötőben lesz 18 órakor.

Fesztiválsarok

BODZAVIRÁG FESZTIVÁL

A fertőbozi Juliánusz-völgyben idén június 2-án tartják a bodzavirág-fesztivált. A település nevét a bodzáról kapta, s ahogy a helyiek vallják, bodzából minden elkészíthető. A fesztiválon meg is lehet kóstolni a szörpöt, a lekvárt, palacsintatésztába forgatott, kisütött virágokat. A hagyományos bodzaünnepen néptáncbemutatók, gyerekjátszóház, koncertek és bodzából is várja az érdeklődőket.

TÍZFORRÁS FESZTIVÁL

Tíz napon át koncertek, előadások, képzőművészeti kiállítások, szabadtéri filmvetítések, kézműves foglalkozások, ökotúrák várják a közönséget a Fertő-táj legnépszerűbb fesztiválján, a hegykői Tízforráson. Hegykő mellett programok lesznek Fertőhomokon, Hidegségen, Nagycenken, Fertőszéplakon és Sarródon.

Hany Istók nyomában

A kapuvári halászok a legenda szerint 1749 márciusában a hansági Király-tó egyik mocsaras részén egy 8–10 év körüli fiút fogtak el, aki valamilyen módon a tó körüli vízi világban életben maradt, elvadult árva gyerek volt.

A beszédképtelen gyermek a korabeli leírások szerint tökéletesen alkalmazkodott a lápi léthez: meztelen volt, bőre kéregszerűen megvastagodott, testét szőr borította, ujjai között kezdetleges bőrhártya feszült. Állítólag a víz

alatt úszva is képes volt megfogni a halakat. A gyermeket a kapuvári plébánia bejegyzése szerint 1749. március 17-én az István névre keresztelték...

Ennek a fiúnak a legendája több író is megihletett,

a Fertő–Hanság Nemzeti Park pedig róla nevezte el azt a tanösvényt, ami a Hanság viszonylag elzárt régióiba vezet.

– Számunkra szép feladat volt, hogy valamiképp ide csábítsuk a látogatókat. Oslói és Földsziget között északra indul a több mint hat és fél kilométeres tanösvény – mondja a természetbe csábító sétaútról Fersch Attila, a nemzeti park pályázatkezelési osztályvezetője. Az Esterházy Madárvártától a Király-tóig fut a tanösvény egyik ága, a másik a pár évvel ezelőtt visszaárasztott élőhelyen keresztül a madármegfigyelő állomásig ér.

– Ezen az útvonalon biztonságosan bejárható a környék vezetése nélkül is. A Hanságban ez az egyetlen olyan ösvény, ahol az eltévedés veszélye nélkül gyönyörködhet a természetben a turista, gyalog vagy kerékpárral is. Információs táblák mutatják az utat és adatokat

Az Esterházy Madárvártától a Király-tóig fut a tanösvény egyik ága, a másik a pár évvel ezelőtt visszaárasztott madármegfigyelő állomásig ér.

Király Iván emlékét őrzi az Esterházy Madárvárta

Negyed évszázad a vártán

Az ország egyik legrégebbi madarász központja az Esterházy Madárvárta. Az egykori vadászház Oslói és Bősárkány között jól kitáblázott úton „áll őrt” ma is.

A környéken sok minden őrzi az Esterházyak nevét. A Madárvárta eredetileg a család egyik vadászháza volt, amit 1930-ban Esterházy Pál herceg adományozott a Magyar Ornitológusok Szövetségének, hogy madármegfigyelő állomást létesítsenek az emeletes épületben.

Vezetője és működtetője egy legendás természetrajz-földrajz szakos tanár, Király Iván lett, aki negyed évszázadon át „várt” a Vártán. Persze nem az épületben kukolt távcsővel az ablakban, igazi terepi kutató volt: hajnalban kelt és későn feküdt, minden élőlényt és minden természeti jelenséget megfigyelt és lejegyzetelt, naplót írt és szakkönyveket szerkesztett. Mindeközben folyamatosan tanított, a közeli Farád általános iskolája az ő nevét viseli.

Az Esterházy Madárvárta volt annak idején az első madármegfigyelő állomások

egyike, amely már nem csak a diplomás ornitológusokat, hanem a hobbimadarászokat is fogadta. Az emeleten több száz preparált madarat és rovarféléket őriztek – elsősorban a Hanság élővilágának tanújaként. A gyűjteményt mára elvitték, az érdeklődő csoportokat az öntésmajori múzeum várja, az épület pedig kutatóbázisként működik.

Aki arra jár, mégis vessen egy pillantást a vártára és emlékezzen az egykori legendás vezetőjére. Tudják, melyik volt Király Iván legkedvesebb madara? Eláruljuk: a békászó sas. Ha most is ott körözik, ne lepődjenek meg!

A Madárvárta eredetileg az Esterházy-család egyik vadászháza volt. Király Iván a hanyi égeresben 1920 körül.

A védelem egyben lehetőség is

Apró település Győr-Moson-Sopron és Vas megye határán Csáfordjánosfa. A természet barátainak viszont nagyon is jól cseng a falu neve: itt nyílik a tavaszi tőzike a Répce melletti ártéri erdőben milliószámra. A falu számára ez a természeti kincs egyben a lehetőség is a fejlődésre.

Kora tavasszal sokmilliónyi tőzike virágzik.

A Répce Nagygeresdől Répceszemeréig tartó szabályozatlan szakaszán csaknem eredeti állapotában tanulmányozható a kisvízfolyások növény- és állatvilága, a folyó árterén található, rendszeresen kaszált mocsárrétek, a keményfa- és puhafaligetek. Az itt található természeti értékek közül a legnagyobb figyelmet mindig is a Csáfordjánosfa határában található maradvány ártéri erdő, a csáfordi tőzikes erdő kapta. Az öreg, 150–200 éves kocsányos tölgyek és magas körisek alatt kora tavasszal sokmilliónyi tőzike virágzik, ami csodálatos látvány az avatatlan szemnek is. A tőzikek fehér tengerét a tavaszi csillagvirág és az odvas keltike virágai színesítik. Az elpusztult idős fák az erdőben maradnak, lassan enyésznek el, törzsük és ágaik korhadékfogyasztó

rovarok és gombák sokaságának biztosítanak élőhelyet még évtizedeken keresztül. Az erdei madárfajok közül a csuszka, az erdei pinty, a vörösbegy, a búbos banka vagy éppen a nagy számban előforduló harkályok jellemzőek itt, de néhány éve újra költ a holló is. Közvetlenül a Répce mentén fehér fűz alkotta puhafaligetek találhatók.

– A falu számára a lehetőséget, az ismertséget és a fejlődés útját jelenti az, hogy a nemzeti parkkal partneriségben élünk – mondja Csáfordjánosfa polgármestere, Németh Albert. – Örülünk annak, hogy ilyen egyedülálló kincsünk van, tudjuk, hogy a lehető legjobb kezekben van, óvják és védik. Persze szeretnénk mi is részesülni egy ilyen különleges

látványosság okozta előnyökből, ezért szervezünk rá programokat. Ilyen volt például a 2017-es csáfordi nőnap, amikor lovas hintókkal vittük ki a hölgyeket a tőzikeshez. Szeretnénk több közös rendezvényt, ehhez építjük a nemzeti parkos kapcsolatainkat – fogalmazott Németh Albert.

A védelem természetesen szabályokkal jár, amit a helyieknek kell leginkább betartaniuk. A polgármester szerint ez azonban nem jelent problémát.

– Az önkormányzatnak is van a tőzikes szomszédságában területe. Tudjuk, mikor mit szabad és mit nem, és ehhez tartjuk magunkat. Az érdekeink közösek; megőrizzük az értékeinket – mondja a polgármester.

Mínta a gazda épp kilépett volna

Fertőhomoki tájház: a helybéliek ma is őrzik a magyar és horvát hagyományokat

Komoly fejlesztés előtt áll a fertőhomoki tájház, amely 2002-ben nyitotta meg kapuit. Pályázati forrásból vado-natúj interaktív falutörténeti állandó kiállítás, fedett kézműves foglalkoztató nyílik, s kerti színpad is létesül.

Fertőhomok első írásos említése 1274-ből való; a település évszázadai számos megőrzésre érdemes tárgyi és szellemi értéket teremtettek. A helybéliek nagy lelkesedéssel fogtak a magyar és horvát hagyományok őrzésébe az évezred fordulóján: 2002-ben nyitották meg a tájházat, amelynek csinosítására, bővítésére most újabb tervek születtek.

– A fertőhomoki önkormányzat támogatta azt a civil kezdeményezést, hogy egyfajta falumúzeumot valósítsunk meg. Megvásárolt egy

Horváth Attiláné, a tájház egyik létrehozója.

romos parasztházat, amely az 1930-as nagy tűzvész után épült. Az azóta roskataggá vált házat pályázati pénzből felújítottuk, ahol szükséges volt, korszerűsítettük, kibővítettük, ólat, pajtát építettünk – emlékeztetett a kezdetekre Horváth Attiláné, a tájház egyik létrehozója. – A Fertő-parti települések már akkor is sok turistát fogadtak. A múlt tárgyi emlékeiben gazdag tájházunk gyűjteményével szerettük volna mi is megmutatni kultúránkat, hagyományainkat. A nádaratás, a földművelés, az állattartás eszközei, egy paraszti ház konyhája, szobája, egyéb helyiségei, bútora és más berendezései a látogatókat képzeletben a múltba röpitik. Akik hozzánk bekapogtatnak, némi ízelítőt kapnak a huszadik század első évtizedeinek fertőhomoki életéből. Érdekesként elmondom, hogy amikor a munka javán

túl voltunk, az egyik neves skanzenben azt tanácsolták: ültessünk le egy idős nénit a házban, ő majd szépen meg-

Szilágyi Lajos, a fertőhomoki tájház vezetője.

mutatja, mit és hogyan, hová kell rakni. Meg is kértük a falu egyik legidősebb lakóját, jöjjön el a tájházba, nézzen körül. Ő meg csak annyit mondott: jó lesz így, nagyon jó lesz ez így...

– Már a kezdetekkor bekapcsolódunk az Országos Tájházi Szövetség munkájába, s „újoncként”,

2004-ben már „az év tájháza” elismerést is átvehettük – folytatta Horváth Attiláné. – Büszkéek vagyunk arra is, hogy a mi tájházunk „élő ház”, olyan, mintha a gazda épp csak kilépett volna. A szekrényekben, a fiókokban korabeli ruhákat helyeztünk el, a berendezési tárgyak valódiak, a helyiek felajánlásaiból kerültek ide. Minden azt sugallja, mintha még élnének a ház lakói. A hangulatos tájház nemcsak a turisták, hanem a helybéliek között is népszerűvé vált. Idővel rendezvénytérre fejlődött, a szezonban családi ünnepeknek, lakodalmaknak, kiállításoknak adott, ad otthont.

– Évente öt–hatezer látogató érkezik hozzánk hazánkban és számos európai országból, de fogadtunk Hongkongból, Peruból is turistákat – vette át a szót Szilágyi Lajos, a tájház vezetője. – Vannak visszatérőink is, akik a Fertő kedvelői.

Ezért is igyekszünk mindig újat nyújtani. Idén március végén nyitottunk: Kőszegen rendezett, hagyományörzéssel kapcsolatos nemzetközi konferencia résztvevői ismerkedtek tájházunkkal, amely a közösségépítésben is jeleskedik. Ebben nagy szerepet játszik az Arany Páva Nagydíjjal kitüntetett Kajkavci Tamburazenekar is, lévén, hogy Fertőhomok jórészt horvátok lakta település. Alkalmi kiállításokkal színesítjük a tájház életét. Tavaly egy bécsi művész azt mondta: dicséretes, hogy egy ilyen kis falu ilyen szépen népszerűsít kultúrát, kortárs művészetet. A ház a tájházak napja országos rendezvénynek is

egyik helyszíne lesz. Tábori misével, kiállítás megnyitásával kapcsolódunk be a programsorozatba április 28-án. A világörökség napján, melynek témája a víz, a hagyományos mosással és szappankészítéssel ismerkedhetnek meg a látogatók. Pünkösödölést is tartunk. A hegyközi Tízforrás Fesztivál keretében a hegyközi művésztelep művészeinek kiállítását is nálunk rendezik, miként hagyományosan nálunk tartják a kézműves tábort is. A falu július 26-i búcsúját vidám nyárestével ünnepeljük, ősszel dióünnepre várjuk az érdeklődőket, s a Márton-napról sem feledke-zünk meg.

TÁJHÁZAK NAPJÁN NYITNAK SARRÓDON

A sarródi templom szomszédságában található az 1930-as években épült parasztportából 2005–2006-ban kialakított tájház. A létrehozók szándéka az volt, hogy ne csak egy „bemutató” házzal gyarapodjon a falu, hanem az épületegyüttes a hagyományörzést szolgáló közösségi programoknak is alkalmas, méltó helyszíne legyen. A ház berendezése lelkes összefogással Sarród, Fertőújlak és Nyárliget lakosainak önzetlen adományaiból gyűlt össze. A tájház idén is számos programmal várja az érdeklődőket – tudtuk meg Kemenár Katalintól, a tájház vezetőjétől. Részletezte: a tájházak napján, április 28-án az ünnepélyes tavaszi kapunyitás alkalmából díjmentesen látogathatják a tájházat az érdeklődők, akik részt vehetnek a Szent György napjához kapcsolódó tavaszi állatkihajtás egykori emlékére rendezett programon is. A május 26-i világörökségi nap Fertő-táji eseményeibe szintén bekapcsolódik a tájház. Ekkor a halak lesznek a főszereplők. A „Hej, halászkok, halászkok” mottó jegyében a tájházban ezen a napon minden a halakról szól, és minden másról, ami hozzájuk köthető.

Idén június 23-án rendezik meg a múzeumok éjszakája programsorozatot, a sarródi tájházban egy különleges, hangulatos „éjszakát” tölthetnek el a vendégek. Természetesen a tájház a hétköznapi életben is várja az egyéni látogatókat, valamint a diák-, nyugdíjas-, turistacsoportokat, baráti társaságokat.

ÚJ FALUTÖRTÉNETI TÁRLAT

Új, interaktív falutörténeti tárlattal gazdagodik a fertőhomoki tájház. Szintén pályázati pénzből bővül a vizesblokk, s létrehozunk kézműves fedett foglalkoztatót, szabadtéri színpadot, kültéri kemencét, kerámiaműhelyt elektromos égetővel. Az összességében 22 millió megújító beruházás várhatóan 2019-ben fejeződik be.

Kishercegi báltól a zenei fesztiválokig

A fertődi Esterházy-kastély színes és gazdag kulturális kínálattal várja látogatóit 2018-ban is

Az év eddig eltelt időszakának eseményei után kishercegi bála hangoló múzeumpedagógiai foglalkozást tartanak május 7–8-án a május 11-én rendezendő eseményre, amely valószínűleg minden részt vevő gyermek számára emlékezetes marad.

A műemlékegyüttes bekapcsolódik a május 13-i emlékhelyek napja, továbbá a május 18-i múzeumi világnap programjába is. A pünkösdi hétfőn tematikus múzeumi vezetésekre, kézműves foglalkozásokra invitálják a családokat. Május 25-én marionettgála,

másnap a Fertő-táj világörökségi napja színesíti a kastély életét. Május 27-én a gyermeknap alkalmából szereznek örömet különleges programokkal a kisebbeknek és a nagyobbaknak. A látványosnak ígérkező rózsáünnepet június első hétfőjén tartják, június 8-án pedig a Cziráky Margit díjátadó ünnepséget. Levendulaszüretre hívják az érdeklődőket június 21–24-ig, s a múzeumok éjszakája június 23-i eseménysorozatába is bekapcsolódik a kastély.

Az Esterházi Vigaságok elnevezésű eseménysor egyik fontos eleme a műemlékegyüttes jelenének. A hazai fesztiválok közül különlegességével és egyediségével emelkedik ki, hiszen Haydn és a XVIII–XIX. századi zeneszerzők

Vashegyi György és az általa vezényelt Orfeo zenekar évek óta fellép a fertődi kastélyban.

műveit hallhatja Esterháza közönsége ugyanazokon a helyeken, ahol e művek egy része először csendült fel: a kastély díszes termeiben, a

Marionettszínházban vagy éppen a szabad ég alatt. A világhírű Budapesti Vonósok két és fél évtizede minden esztendőben megrendezi a

kastélyban Haydn Fesztiválját. A hagyomány várhatóan idén is folytatódik, s akkor július 13–22-ig várják a komolyzene híveit.

Az Esterházy barokk ételfőző fesztivál idén augusztus 9–11-ig az Esterházy-kastéllyal szembeni Gránátos házak közötti sétányon várja a kulináris örömekre fogékony nagyközönséget. Augusztus 25-én a denevérek éjszakája programba kapcsolódik be a kastély, majd szeptember 15–16-án a kulturális örökségvédelmi napokon tematikus vezetéseken ismertetik az Esterházy-kastély szellemi és épített örökségét.

ESTERHÁZY-KASTÉLY
– FERTŐD-ESTERHÁZA –

www.eszterhaza.hu

A Fertő–Hanság Nemzeti Park programjai

Tűzokdűrgés áprilisban
Mit is jelentenek ezek a kifejezések: dűrgés, lek, pár nélküli kapcsolat? A válaszokat megtudhatjuk, ha csatlakozunk a nemzeti park munkatársaihoz, hogy Európa legnagyobb röpképes madarát felkutatva, annak látványos násztáncában gyönyörködhessünk. A tűzokdűrgés megfigyelésére is alkalmas adó programot áprilisban, szombati napokon reggel 9 órától indítják, találkozó a sarródi Kócsagvár parkolójában.

Szolárhajóval a Fertőn
A napenergiával működő környezetbarát meghajtású hajók kikötője a Hansági-főcsatorna zsilipjének közelében található. A két 9–9 fő befogadására alkalmas hajó szezonban több száz vendég élményszerzéséhez járul hozzá a Fertő keleti oldalán. A körülbelül egy-másfél órás hajós túra során a fedélzeten kényelmesen helyet foglaló utasoknak lehetőségük van a táj és az élővilág távcsöves megfigyelésére és fotózására is. Egyedi élményt jelentenek a késő délután induló programok, mivel a csatorna torkolatából a nyílt vízre kiérkezve a csodálatos naplementében gyönyörködhetnek a résztvevők.

Kenutúra a nádasban
A Fertő nyugati oldalán a nádasok, a csatornák és a nádasba zárodott belső tavak élővilágát ismerhetik meg a résztvevők egy kalandos, hat kilométer hosszú kenutúra alatt. Az útvonal nyomvonala a Fertő összefüggő, sűrű nádasába vágott közlekedő csatornáin haladva viszi be az érdeklődőt egy szinte zavartalan világba, a Csárdakapui-csatorna és a Kláder-tó közötti részre, ahol a figyelmes szemlélődőt megannyi csoda várja. Ezek közül is talán a legérdekesebb a rencés hínár az aranyárga virágú „rovaremsztó” rencével, a nádi énekesmadarak (nádirigó, foltos nádiposzáta, barkóscinege), nagy kócsag, a vörösgém, a szárcsa és különféle récék megfigyelésének lehetősége. A túra a Csárdakapui-főcsatorna bejáratától indul, amely Balf és Fertőrákos települések között található. Parkolási lehetőség a Csárdakapui-főcsatornánál biztosított.

Idén is lesz bikavásár!
Októberben várják az érdeklődőket a XII. Dunántúli Magyar Szürke Szarvasmarha Tenyészbika Szemlére és Vásárra. A nemzeti park hagyományos rendezvényének helyszíne a Hídi-major lesz, a Hanság-főcsatorna Fertőszéli-zsilipjénél. A minősített tenyészbika várományosok felvezetése és bemutatása lehetőséget kínál a tenyésztők mellett az érdeklődő nagyközönség számára is megismerni a régi magyar fajta legfőbb jellemzőit. A vásári forgatag és sokadalom a nemzeti park lászlómajori látogatóközpontjában lesz, ahol a nap során kézműves termékekkel, hagyományörző programokkal, zenés műsorral várják az érdeklődőket. A gyermekeknek és felnőtteknek szóló műsorok mellett a vállalkozó szelleműek nemzeti parki rövid túrákon is részt vehetnek.

Őszi szarvasbögés
A gímszarvas bikáinak versengését meglesni és meghallgatni az ősz egyik legérdekesebb eseménye. A Hegykő határában vagy a hansági erdők közelében zajló rituálék egy sejtelmes világba engednek betekintést. A bögés megfigyelése alatt sok titokra fény derül: más-keppen „szól” a kereső bika és másképpen bög a „király”. A nádas menti rét széléről figyelve a hajnali ködpárából előbukkanó impozáns nagyvadak látványa kicsiknek és nagyoknak egyaránt lenyűgöző élmény.

Hajnali madárles
A Fertő szikes tavainál pihenő (ébredező) vízi madárvilág figyelhető meg a kora reggeli órában a program keretében. A Fertő keleti oldalán húzódó sekély vizű tavak a helyi és a vonuló madárvilág jelentős pihenő, táplálkozó és fészkelő helyei. Ezt igazolja az itt eddig megfigyelt közel háromszáz madárfaj is. Találkozóhely a Hanság-főcsatornánál van, onnan indul a mintegy másfél órás program. Előzetes bejelentkezés szükséges!
www.ferto-hansag.hu

Április
6., 13. Távcsoves csillagászati bemutató
7., 14., 21., 28. Tűzokdűrgés – megfigyelőtúra
7. Kezdő madarászok napja a Fertő-tájon
7. Kezdő madarászok napja a Nyirkai-Hanyban
14–22. Pannonian Bird Experience
20., 22. BEX – Madarászat a szikes tavaknál
21. Az élettelen természet szépségei – Föld-napi geotúra a Soproni-hegyvidéken
21. Föld napja az Osli-Hanyban és a Kócsagvárban

Május
5. Vadvirágos réteken az Észak-Hanyban
5. Madarak és fák napja az Esterházy-kastély parkerdejében
12. Madarak és fák napja a Szigetközben
19. Kenutúra a nádasban
25. Az éjszaka hangjai túra
26. Világörökségi nap a Fertő-tájon
26. Ősmaradványgyűjtő gyereknap geotúra
28.–június 2. Magyar nemzeti parkok hete

Június
7., 12., 14., 16., 19., 21., 23., 26., 28., 30.
Kenutúra a nádasban
13. Nap napja Lébény
19., 27. Hajnali madárles
23. Ősmaradványgyűjtő geotúra

Július
3., 5., 7., 10., 12., 14., 17., 19., 21., 24., 26., 28., 31.
Szolárhajóval a Fertőn
3., 5., 7., 10., 12., 14., 17., 19., 21., 24., 26., 31.
Kenutúra a nádasban
4., 6., 11., 13., 18., 20., 25., 27. Hajnali madárles
19. Fényes lepkék tánca – Tízforrás Fesztivál
20. Denevérek éjszakája – Tízforrás Fesztivál

Augusztus
2., 4., 7., 9., 11., 14., 16., 18., 21., 23., 25., 28., 30.
Szolárhajóval a Fertőn
2., 4., 7., 9., 11., 14., 16., 18., 21., 23., 25., 28., 30.
Kenutúra a nádasban
4. Ősmaradványgyűjtő geotúra
15., 22., 29. Hajnali madárles
25. Nemzetközi denevéréjszaka – BatNight 2018

Szeptember
1., 4., 6., 8., 11., 13., 15. Szolárhajóval a Fertőn
1., 8., 15., 22., 29. Kenutúra a nádasban
7., 14. Szarvasbögés a Szigetközben
15., 22. Szarvasbögés a Fertő-tájon
8., 15., 22., 29. Szikes tavak madarai
22., 29. Az Osli-Hany madarai

Október
6. Állatok világnapja a Lászlómajorban
6. Európai madármegfigyelő nap a Fertő szikes tavainál
6. Európai madármegfigyelő nap a Nyirkai-Hanyban
6. Geotóp nap
13. Gombásztúra
13. XII. Dunántúli Magyar Szürke Szarvasmarha Tenyészbika Szemle és Vásár
20. Az élettelen természet szépségei II. – Őszi geotúra a Soproni-hegyvidéken, Brennbergbánya
20, 27. Vadludak esti behúzása.

November
3., 10. Darvadozás
3., 10., 17. Északi madárvendégek a Fertőn

December
9. Adventi vásár és játszóház

A programok részletes leírása a Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság honlapján a Programok menüpont alatt található, illetve letölthető formában a Turisztikai Programajánló 2018 címen is elérhető.

Táborok, kirándulások – élmények a természetben!

Nem kell az osztálykirándulásokat az ország távoli vidékébe szervezni, nyári tábort sem érdemes messze keresni. A Fertő–Hanság Nemzeti Park tárt karokkal várja a csoportokat és a gyerekeket, csuda dolgokat tudnak mutatni.

Élményekben gazdag programokkal várják a diákcsoportokat a nemzeti parkban. Goda István ökoturisztikai és környezeti nevelési osztályvezető munkatársaival

olyan programokat állít össze, amikből válogathatnak a kisebb és nagyobb osztályok. A csoportoknak szánt programajánlatokat a nemzeti park honlapján (ferto-hansag.hu) az ökoturizmus fülre kattintva találják meg. Általában tizenöt főtől számolják a csoportokat, de ez függ a programtól is. A két szolárhajóra például kilenc-kilenc ember fér fel. A kenutúráknál a 15–20 fő az ideális, de nagyobb csoportok esetén csoportbontással igyekeznek mindenki számára elérhetővé tenni a túrát. A park munkatársai olyan helyekre is be tudják vinni a szervezett

csoportokat, ahová egyébként – a védettsége miatt – hétköznapi módon nem juthatunk el. Már csak ezért is egészen különleges élményekben lehet részük a résztvevőknek. A terepi programok mellett a bemutatóhelyek is izgalmas interaktív kiállításokkal várják a látogatócsoportokat. A gyerekeknek szánt nyári táborok szintén életre szóló emlékeket ígérnek. A Magonc táborba a hét–tízéves, a Fürkész táborba a tizenegy–tizennégy éves gyerekeket várják, a kicsiknek játékosabb, a nagyobbaknak már persze életkoruknak megfelelően tudományosabb programokat szerveznek.

Nagyon sok a visszatérő, hozzák a testvéreket, barátokat, minden évben túljelentkezés van a táborokra. – Megpróbáljuk a gyerekeket kiszakítani a számítógépek, az okostelefonok, a cukorkák és a hamburger világából. Itt nem képernyőn jön az élmény. Van, hogy ki kell várni, de aztán mind az öt érzékszervvel megtapasztalható. Tanulnak, rádöbbennek és megismernek. A tábor alatt a nemzeti park munkájába is betekinthetnek. A turnus végén már nem is akarnak hazamenni – mondja Mészáros Krisztina oktatási szakreferens. Felelős, környezettudatos felnőtt lesz a táborozókból.

A Hanság csodás világa

Öntésmajori kiállítás – az őstuloktól a gőzgépekig

Berg Gusztáv egykori uradalmi épületéből a Nemzeti Múzeum természettudományi részlege és Csapody István varázsoltak 1981-ben kiállítóhelyet. Öntésmajor azóta minden tekintetben megújult, de ma is a nagy elődök eredeti szándékának megfelelően a varázslatos Hanság múltjába és élővilágába kalauzol.

Kapuvártól hét kilométerre, Öntésmajor szélén áll az egykori intézői lakásból múzeummal alakított épület, udvarán hatalmas platánfával, aminek árnyékában csoportok pihenhetnek meg. Itt alakítottak ki szakemberek már évtizedekkel ezelőtt egy bemutatóhelyet, ahol a Hanság csodálatos világával köthettek közelebbi ismeretséget az érdeklődők. A Fertő–Hanság Nemzeti Park 2011-ben teljes körűen felújította nemcsak az épületet, hanem a kiállítást is,

ami 2012 óta fogadja újra a látogatókat.

– A Hanság évtizedeken át a vasfüggöny árnyékában, a nagyközönségtől elzárva élt. Védett területei azonban ma is csodákat tartogatnak az értő szem és fül számára. A kiállítás egyrészt információkat ad a tájról, másrészt reményeink szerint kedvet is ahhoz, hogy alaposabban megismerjük – invitál beljebb jó házigazdaként az egykori intézői lakba Kása Róbert, a nemzeti park ökoturisztikai

munkatársa. A kiállítás a Hanság növény- és állatvilágával, földtani érdekességeivel, vízrajzával is megismerteti az érdeklődőket. Képet nyújt a táj kialakulásáról, a történelem századai alatt itt élt hanyiak életéről, az őskori ember köedényeiről, a modernkor hagyományos gazdálkodásának, a halászatnak, a tőzégbányászatnak az eszközein át ezredévek változásairól. A kíváncsi érdeklődő nem rohan végig a termeken, hiszen annyi kincs van itt!

Őstulokcsontok, fás és lágyszárú növények az üveglapok alatt, reprodukciók, talajtípusok és a gyerekek körében főleg népszerű diorámák. Ez utóbbiból három is van; a rétek élővilága egy tűzokkal, csíkos éger fekete golyával és a Hanság téli képe madarakkal.

– Az iskolások legnagyobb kedvence az éjszakai kiállítás – mutatja Kása Róbert. – A teremben a Hanság éjszakai életét hangokkal és fényekkel is bemutatjuk. Gombnyomásra

be lehet kukkantani a láp vízszintje alá, vagy éppen egy táplálék után kutató vaddisznóval nézhet szembe a látogató, miközben fülhallgatón keresztül hallani az állatok jellegzetes hangjait. A gyerekeket alig lehet innen kicsalogatni. A diákokat egyébként is az fogja meg a legjobban, amit kézbe vehetnek, megtapogathatnak, ezért az eszközök közül is kipróbálhatnak többet. A felnőtteket pedig az érinti meg, ami a gyerekek korukat vagy a nagyszülőik

életét hozza vissza. Nálunk ez is lehetséges – mondja a tapasztalt házigazda.

Nemcsak a múzeum, annak az udvara is „megér egy misét”. A hatalmas platánfa alatt pihenőhelyeket, tűzrakó lehetőséget is kialakítottak, de vannak itt tájékoztató táblák, installációk, régi mezőgazdasági és gőzgépek is. Innen indulhatunk a Hany Istók tanösvényre, be az igazi Hanyba, az Esterházy Madárvárhoz – de ez már egy másik történet.

Ragyog az égbolt – mit mutatnak a csillagok?

Hat éve nyitott a nyilvánosság felé éjszakai programokkal is a Fertő–Hanság Nemzeti Park. Goda István, a park ökoturisztikai és környezeti nevelési osztályvezetője, aki amatőr csillagász, vállalta a csoportvezetéseket és a szervezést a fényszennyezettégtől távoli, csendes pusztán.

– Először diákoknak szerveztünk rövid ismeretterjesztő előadásokat, majd csillagleseket egy kisebb állványos távcsővel a nyári természetismereti táborokban, aztán az évek során kinőtte magát a program, főleg miután egy igazi csillagászati távcsövet is sikerült vásárolnunk – meséli Goda István.

Felvették a kapcsolatot a Magyar Csillagászati Egyesület Soproni Helyi Csoportjával, a Stella Sopron lelkes tagjaival, s hat éve

már közösen szervezik a bemutatókat a nemzeti park területén. A távcsöves csillagászati bemutatókon egyre többen vesznek részt. A Fertőújlak határában található kilátótorony közelében, a Borsodi-dűlőn szinte egész évben kiválóak a feltételek a megfigyelésekhez. A környékbeli települések fényszennyezése elenyésző, sem épület, sem magaslato nem takarják az égboltot, tiszta időben fantasztikus élmény a milliányi szikrázó

A Fertőújlak határában található kilátótorony közelében, a Borsodi-dűlőn szinte egész évben kiválóak a feltételek a megfigyelésekhez.

csillag és a Tejút halványan derengő sávja.

– A galaxisokat, gömbhal-mazokat, csillagködöket, a

Naprendszer bolygóit, holdjait és további érdekességeket szinte karnyújtásnyi távolságra hozzák a helyszínen

felállított távcsövek. A látogatók megismerkedhetnek az adott évszakban megfigyelhető csillagképekkel,

érdekességeket hallhatnak a csillagászat történetéből vagy a legfrissebb eredményekről.

Kiderül a laikusok számára is, mennyire élettel teli az éjszakai égbolt, amikor a megszokott fények mellett olykor repülőgépek, műholdak, meteorok, vagyis hullócsillagok fényei haladnak keresztül-kasul a csillagos égbolton, sőt szerencsés esetben láthatjuk például magát a nemzetközi úrállomást is – ad kedvet az éjszakai programokhoz Goda István.

A program népszerűségét mutatja, hogy az érdeklődők nemcsak a környékbeli településekről érkeznek, hanem távolabbi városokból is ellátogatnak a Fertő feletti csillagos égbolt csodáinak megfigyelésére.

Ahová be kell térni Mekszikópusztán

A zsákfalú és a kerékpárút – fellendült a turizmus, minőségi a szolgáltatás

Az álmos, csendes zsákfaluból turis-takedvenc település lett a kerékpárútnak köszönhetően. Mekszikópusztának a fejlődés lehetőségét jelentik a biciklisek. Igaz, alkalmazkodni kell a változásokhoz, és vannak, akik erre képesek. A Mekszikópusztai Betérő üzemeltetői pont ilyenek.

Közel húsz éve él Mekszikópusztán Takács Krisztián és párja, Kotrics Erika. 2006 óta bérlik az Áfész üzlethelyiségeit, előbb élelmiszerboltot, most pedig minőségi vendéglátást működtetnek. Mindezt egy olyan településen, amit három oldalról államhatár kerít, igazi zsákfalú, közúton csak Sarród felől megközelíthető. Mégis, itt virágzik a turizmus...

– Ennek egyetlen oka van: a kerékpárút – mondja mosolyogva Takács

Takács Krisztián és Kotrics Erika a zsákfaluban is meglátták a lehetőséget. A kerékpáros turisták náluk biztosan megállnak.

Krisztián. Amikor a faluba költözött, még vagy 280-an laktak itt, többnyire generációk óta. Nem kellett két évtized és teljesen átalakult Mekszikópuszta. Ma már alig több mint százan lakják, reggel a busszal csupán négy gyerek indul iskolába, a házak többségét osztrák ügyvédek, bankárok vásárolták meg nyaralónak.

– Amikor vállalkozni kezdtünk, boltot vezettünk, de a változások miatt végül

már alig volt forgalmunk. Ám amikor 2013-ban elkészült a kerékpárút, óriási fejlődést hozott. Ahogy az idő engedi, itt egymást érik a biciklisek. Csoportok, társaságok és sportolók adják egymásnak a kilincset. Mekszikópuszta épp félúton van az utolsó osztrák és az első magyar falu között, jólesik itt megpihenni. Ráadásul csodálatos a környék, a nemzeti park szürke gulyái, a madárvárta, a csend, a táj sokakat

csábítanak felénk. Mi pedig szeretnénk minél színvonalasabb vendéglátással elérni, hogy ne csak egyszer térjenek be, jöjjenek vissza máskor is – mondja a Mekszikópusztai Betérőben Takács Krisztián.

– Vendégeink nagy része máris törzsvendég – teszi hozzá Kotrics Erika, miközben körbevezet a Betérőben. Gyönyörű, öreg fa áll az épület előtt, nyáron árnyat ad a terasz vendégeinek. A presszóban egész évben

mérik a frissítőket, elég végignézni a kínálaton vagy a polcokon, s rögtön kiderül, nem műanyag pohárban adják az üdítőt, itt még a fröccsöt is talpas pohárban kapja a vendég. A hátsó helyiségeket is igényesen alakították ki, zártkörű rendezvényekre, születésnapokra is kiváló lehetőséget nyújtva. Rendszeresen tartanak borkóstolókat is.

– Évekkel ezelőtt zsíros kenyérről kezdtük, most már komplett éttermi kínálatunk van. Azt valljuk, hogy nem a mennyiség, hanem a minőség számít, aki betért ide egyszer, jöjjön vissza máskor is. Eddig bevált a számításunk – mondja

mosolyogva a két vendéglátó-ipari szakember. Jó érzékkel nem csak a frissítőket biztosítják a kerékpáros turisták számára: itt mindig van pumpa, bicikli-belső, ragasztó, apró alkatrészek, villáskulcs, úgyhogy a Betérő amolyan szervizálmásként is működik.

– Egy-egy szezonban több ezer kerékpáros turista megfordul ezen az úton. Ma még a nyolcvan százalékuk osztrák, de biztosak vagyunk benne, hamarosan felfedezik maguknak a gyönyörű Fertő-tájat és az itteni lehetőségeket a magyarok is. Mi várjuk őket – búcsúzik Erika és Krisztián. Készülniük kell a betérőkre.

A 2013-ban elkészült kerékpárút óriási fejlődést hozott.

Az utolsó hanyi kosaras?

Egy kihalófélben lévő szakma Bősárkányban

Kollár Jenőné: Az egész világra eljutottak a portékáim.

A gyékényfonás egy jól átgondolt falumegmentő mozgalomként indult Bősárkányban. A Hanság lecsapolása után a régi halászfalu elvesztette az egyetlen megélhetési lehetőségét – ha hal nem is, mocsár és nádas még maradt a környéken.

„A falu akkori vezetői gondoltak egy nagyot, elutaztak a Szeged melletti Tápéra, és kitanulták, mi mindent lehet készíteni az árokperti növényekből... Hát azóta kosaraknak a bősárkányi asszonyok” – mesél a szakma történetéről Kollár Jenőné, aki 78 évesen is minden nap odaül a gyékény mellé.

„Tizenkét éves korom óta csinálom, megszámlálhatatlan kosár került már ki a kezeim közül. Az egész

világra eljutottak a portékáim, nemcsak Európába, hanem a tengereken túlra is. Kaptam számos elismerést, volt sok kiállításom, de a legbüszkébb arra vagyok, hogy 66 éve elkerülnek a piócák. Pedig régen nem lehetett anélkül gyékényt aratni, hogy valahogyan be ne fészkeljék magukat a ruhánk alá ezek a kis vöröshajók. Ma már persze könnyebb, mert nekem is van igazi gumiruhám.”

No, itt azért megakad a tollam: Elvira néni még most is maga aratja a gyékényt? Derékgig a vízben? Nyakig érő gumiruhában? És igen. Hirtelen előkerül néhány fotó, ahogyan augusztusban a gyékényt begyűjtik: derékgig a vízben, nyakig gumiruhában. Elvira néni úgy beszél

Elvira néni még most is maga aratja a gyékényt.

erről, mintha minden falusi asszony így múltatná az időt pár hónappal a 80. életéve előtt.

Persze van azért segítése is: óvónő a lánya, ő is sok mindent készít a gyerekeknek a gyékényből, meg az unoka is beáll, amikor éppen ráér. Jó 150 öllel gyűjtenek be alapanyagot augusztusban, az kitart azután egész évben. Főleg kosarak készülnek a gyékényből, a nevük a régi háziipari fénykört idézik: „Erzsike”, „Katalin”, „Elvira”, mert volt idő, amikor négyszáz asszony fonta a kosarat a faluban. A legnépszerűbb a „győri páros” volt. Ez tulajdonképpen két egymásba illő kosárka, amit párosával értékesítettek. De igen sokféle holmi készülhet a gyékényből: széktámlák, ülőkék, falvédők, tálak, szobadíszek.

„Az én gyerekkoromban ilyen iskolatáskát hordtunk, és gyékényből font csizmát húztak télen a bakancs fölé a katonák az őrsgben” – mutatja a régi felhasználási módokat Elvira néni.

„Ma már mindenki műanyag szatyrokat és kosarakat hord. Persze nekem van megrendelésem bőven, de a faluban ma már csak én maradtam egyedül, aki minden nap kezébe veszi a szálakat. Sokan jöttek már, hogy megtanulják a szakmát, én magam is tartottam sokfelé bemutatót, de nem tudom, mi lesz, ha én már nem fonok...”

A gyékény annak idején arra kellett, hogy kenyeret adjon a bősárkányiaknak. Idővel eltűnt a nád és a gyékény is a környékről, már a háziipar fénykorában is Somogyból, meg az Alföldről hozták nyár végén a vesszőket kocsiszám. Amit a Hanság mindehhez adhatott, az a szorgalmas kézimunka volt. A hajdani nádas-zsombékos részeket Bősárkányban idővel feltöltötték, a helyén ma takaros kosarak ma is Elvira néni. Hát így fonódtak a „szükség” és a „bőség” szálai Bősárkány életében.

Recept-sarok

FONYOTT KALÁCS

A fonott, vagy ahogy a nagymamák nevezik, „fonyott” kalács mindig az ünnepek tartozéka volt – és lesz. Hozzávalók: 1 kg liszt, 16 dkg cukor, egy csipet só, 4 tojássárgája, 16 dkg vaj, 5 dkg élesztő, fél liter tej, egy citrom lereszelt héja, két csomag vaníliás cukor. Elkészítése: A lisztet a tojással, cukorral, vajjal, sóval, a langyos tejben megfuttatott élesztővel összekeverjük és dagasztjuk. Huzatmentes, langyos helyen hagyjuk kelni legalább fél órát, ha szépen megkelt, négy rúdra sodorjuk és összefonjuk. Tepsibe helyezzük, tetejét tejföllel elkevert tojássárgájával kenjük meg és előmelegített sütőben aranyos barnára sütjük. Amikor már kihűlt, cukros vízzel megkenjük és kristálycukorral meghintjük – így lesz gyönyörű, ünnepi kalácsunk.

